

С. РИДИК.

ЛОГОС

Рисованый.

СТЕПАН РИНДИК

ЛОГОС

(Трете видання)

Обкладинка роботи
Р. ЛІСОВСЬКОГО

diasporiana.org.ua

НАКЛАДОМ АВТОРА

Чикаго

1971

STEPAN RYNDYK

L O G O S

(POEMS)

Тираж 500

В І Д А В Т О Р А

Подаю до відома шановних читачів, що майже всі вірші цієї збірки були вже в різні часи (між 1925 і 1970 роками) оприлюднені: більша частина їх у першому й другому виданні „Логосу”, а решта в різних українських часописах.

У цьому, третьому виданні деякі вірші мають трохи змінену, порівнюючи з попередніми виданнями, редакцію. Ці зміни пороблено чи то для виразнішого вислову думки, чи для надання відповідним місцям кращої літературної форми, чи для якогось іншого поліпшення.

В окремих розділах збірки подано сатири. Деякі з них мають виразно фейлетонний характер, проте автор уважав за потрібне подати їх у збірці, бо зожна з них може служити за літописний документ: кожна з них малює ті чи інші негативи в області політичного, суспільно-громадського чи літературного життя в різних роках зазначеного вище періоду.

МУЗ НЕМА

1.

Муз нема. Ні муз, ні грацій,
Ні Дажбожих інспірацій.
Все пропало десь без вісти.
На Парнасі — модерністи.
На священнім Геліконі
Теж новини беззаконні:
Між густими бур'янами
Бродять вівці з баранами.
Бродять вівці, скачуть кози. . .
Отакі метаморфози.

2.

А відколи муз немає,
Всі поети — самограї.
Кожний сам римує рими,
Сам собі стопує стопи.
Тож і ти трудись над ними

І майструй фігури, тропи
І, невтомний, витривалий,
Добирай слова-перлини,
Щоб до неба поривали,
Як той поклик журавлиний.

3.

Це, однак, лише основа,
А закон твоєї праці —
Не малпуй чужого слова,
Що створив Гомер, Горацій...
На переспіви, повтори,
На чужі талмуди, тори
Не марнуй ні сил, ні труду.
Ти своїм умом орудуй
І завжди будь сам собою.
За своє змагайся сміло.
За красу ставай до бою
З кожним рабином-зоїлом
І бери на буц, на роги
Геть усі їх декалоги.

КВІТНИК І ГОРОД **(Байка)**

Насміхався з городу квітник:
«Ну, і зілля ж у тебе, мій брате!
Бараболі густий чагарник
І капусти загін головатий,

А з хабаззя, що межі вкрива,
Гарбузи виглядають, як дики.
Для худоби велика лахва,
Для свиноти блаженство велике!
Я б на зілля погане оте
Ані тріски не дав огорожі.
Ти поглянь, що у мене росте,
Що за квіти цвітуть, що за **рожі!**
Що за чудо півоній вино!
Або ті чорнобривці! Чи туя!
А яке запахуще пахно!
Це тобі не часник, не цибуля.»

— «Замовчи, тарадайко смішна!
Розмальована барвами цяцько!
Пам'ятай, де немає хісна,
Там хвальби голосної багацько».

Так город квітникові сказав
І докинув йому на додачу:
— «Ти роззявив пащеку до зяв
І вихвалюєш челядь ледачу.
А чи добре подумав еси,
Як дурниці мені говорив ці,
Де хосен від тієї краси?
І навіщо оті чорнобривці?
А мене потребує усяк:
І людина, і кінь, і корова,

Бо я соком живим пересяк,
Бо від мене пожива здорова!»

І город розпинався, аж прів,
І квітник не подався ніразу,
Аж на теє господар набрів
І промовив до них з перелазу:
«Не сваріться дарма, без пуття,
Як малі, необдумані діти.
Я плекаю город для життя,
А для втіхи солодкої — квіти.
Бо потрібне і те, і там-те,
Повнозерні і ялові маки,
І лілея, що пишно цвіте,
І пекучий часник для присмаки!»

П О Е З І Я

Я бачив тіль її . . .
На гори,
Де бились білі завірюхи,
З долин, яруг неслись потвори —
Тіла без тіл, без руху рухи.
А тіль її, велично-горда:
«Горі серця! Ад астра корда!»

Я бачив тінь її. . .
На луки,
Де цвіт і пах, і падь медова,
Упали арфи многозвукі —
Слова без слів, без мови мова.
А тінь її, велично-горда:
«Ад астра корда! Сурсум корда!»

Я бачив тінь її. . .
На плеса,
Де сяли космоси двозримі,
Спустилась ночі тиха месса —
Без херувимів херувими.
А тінь її, велично-горда:
«Горі, до неба, сурсум корда!»

І Ш Е О Д И Н

І ще один, хоч трохи не такий.
Старий коваль. Кує старе залізо.
І то вряди-годи, і то лиш кий та кий,
Щоб декого стягти, як дуже в шкоду лізе.

Пісні його — буденщина сама:
Щось трохи мрій, а щось билиць потрохи,
Нема космічних фуг, бризант - вогнів нема,
І зовсім не дзижчать параболі епохи.

Кує старе, а далі ані руш.
Хоч світ новий нового кову хоче.
«Динамо-майстра нам!» (для наших кволих душ),
Прорік віщун-поет у захваті пророчім.

І прийде він. Змайструє ротор нам
І шунт запне, колектора з щітками, —
І потечуть тоді на славу віщунам
Напругі струмені, вогнями переткані !

ЗАПОВІВ Я СОБІ

Заповів я собі: «Не спинайся на диби високі!
Бо закрутиться світ і спотвориться в оці твоїм.
І тоді на шпака урочисто казатимеш «Сокіл!»,
На гетеру — «Святий херувім!»

І почнеш без кінця про кохання словами блудити,
Виливаючи в них незбагнених думок каламуть,
І пророком тебе, чергового жерця Афродити,
Словоблуди модерні назвуть.»

І сказав я собі: «Слово - логос, не морок нірвани,
А планідник-чаклун, на подобу тепер многобраний,
Що слова від думок, мов ягнят відлучив від овець,
Не учитель тобі, не взірець.»

II

ЧЕРЕЗ ЛІС — ВЕРБОЛІЗ

Через ліс-верболіз
Велет-полоз проліз,
Велет-полоз ізвивистоходий:
Через ліс-верболіз,
Лепеху та рогіз
Проганяє ріка прудководи.
А обабіч її
Доганяють рої:
Крізь рогіз ручаї,
Лепехою струмки та стоходи.

Там, де ліс-верболіз,
З лепехою рогіз
Стяли навхрест шаблі у двобою,
Поміж них в ручайки,
Наче білі чайки,
Сіли-впали тремтючі зірки,
Де одна, де по дві, де юрбою,

А мій човен за срібні шнурки
По лискучому плесу ріки,
По накритому зірок набою,
Срібен місяць веде за собою.
І дримають луги-береги,
І дримає усе навкруги.

А коли під веслом скрипне кочеть,
І сполохана рибка підскочить,
Блисне в небо брилянтом з луски
І в млі ока пірве на куски
Срібні шнури й перлисті разки,
Що їх човен здовж річки волочить, —
То здрігнуться луги-береги,
Срібен-місяць і все навкруги,
І здрігнуться зірниці глибокі,
І черкнуться шаблі кривобокі,
І розкотяться перли-цятки
По лискучому плесу ріки.

А за хвилю, за другу на води
Сон-дрімота ізнов упаде,
І мій човен ізнов за поводи
Срібнолукого бранця веде.

Чи не там це було, в тому краї,
Де над Богом лебеді ячать,
Де купчасті осоки плющать,

Де на кобзи дажбожичі грають?
Де я слухав їх думи і канти,
Де збирав я слова-діаманти,
В юнім серці завзяття, надії,
В шумі-лузі літа молодії?

В Ш У М І — Л У З І

Чи погляну я ще вдруге
На твої, мій рідний краю, шуми-луги?
Чи побачу ще байрак той при долині,
Де кохавсь я, зелен-явір, в цвіт-каліні?
Чи почую, як щебечуть соловії?
Як шепочуться між листям шелевії?
Як розносять шумом-лугом вість-новину,
Що кохає зелен-явір цвіт-каліну?

Краю рідний! Краю туги!
Не шумлять твої зелені шуми-луги. . .
Гей, натомість скрізь по тобі, безталанний,
Чорні згарища чорніють — чорні рани.
Чорні згарища, руїни, грузу купи,
А на тім. . . що тліє люду? Труп на трупі.
Що там впало, що там стято, що розп'ято,
Що за тебе, рідний краю, мук узято?
Тож ніколи не злічити, не збагнути,
Як ніколи нам за пімсту не забути.

Краю, краю! Мій болючий, серце рвучий!
Оберни свій біль пекучий в грім і тучі.
Хай ударять, пронесуться над землею,
Що скривавлена вся кровію твоєю,
Що могилами в кладовище ізрита,
Що синів твоїх найкращих трупом вкрита.
Хай пройдуть мечі Перуна в-край-із-краю
Й ворогів твоїх пекельних люту зграю
І діла їх, і заміри їх ворожі
У нівець нехай потлумлять стріли божі.

Краю рідний! Не забудь — на кожному гробі,
Як пройдуть мечі Перуна скрізь по тобі,
Як сполощуть громи-тучі плач-долину,
Посадити з шуму-лугу цвіт-каліну.
Щоб над лицарем, над славним кожним **літом**
Розцвітала цвіт-каліна білоцвітом,
Щоб йому пісень співали соловії,
Щоб йому казок шептали шелевії,
Щоб розносили зеленими лугами,
Як він бився за Україну з ворогами!

ПОКИДАВ РІДНИЙ КРАЙ

Покидав рідний край,
Був, як цвіт, був, як рай.
Покидав, як весну, Україну.
Ані раю того,

Ані цвіту його,
Як прийду, не знайду, не зустріну.
Як прийду, не знайду. . .
Яром, яром піду,
Яром, долом до гаю-розмаю,
Де калиновий цвіт
Лебедів зпоміж віт,
Де тепер лиш юга синя має
В дикім полі, що краю не має.
Яром, яром піду,
Дике поле пройду
І прошиюсь вужем через пущі, —
До села, до двора,
Де матуся стара,
Де мій жаль, де мій біль невсипущий.
З костуром у руці,
З чорним смутком в лиці
Йтиме в лахах старчиха нужденна. . .
І не знатиму я,
Що це мати моя,
Що це туга моя повсякденна!
І не знатиму я,
Що це мати моя,
І пройду, промину без привіту.
До села, до двора,
Де матуся стара
Виглядає мене з круга світу!

Підійду до воріт, —
І не вийде мій рід,
І не вийде старенькая мати. . .
Тільки вийде надвір
Повний люті, мов звір,
Тільки вийде кацап бородатий.
Якби гай ще стояв,
То від жалю б зів'яв,
Перелуги зів'яли би з туги,
А калиновий цвіт
З того смутку із віт
Поспадав би у темні яруги.

Л Ю Б Л Ю С А Д К И

Люблю садки. Вишневі. Коло хати.
І будь-які садки, вишневі чи ні.
Аби лиш дерево, на овочі багате,
Аби лиш овочі, пахучі і смачні.

Хрущі в садках, чи коники зелені,
Чи жвавої пташні веселе вар'єте,
Чи навіть солов'я любовні теревені,
Те тьохкання палке — для мене все пусте.

І те пусте, що там во врем'я оне
Я палко тьохкав сам, сп'янілий від краси:
«О, люба (ім'ярек)! Мій квіте благовонний!
В Едемі мрій моїх найкраща ти еси!»

Садки, садки! Не ці гріхи сердечні,
Не грішниці самі — клейноди ваші. Ні!
А ваші черехи і вишні, і черешні,
А ваші яблука і груші наливні.

І слива слив — подільська кобильоха!
У ліриці садків найкращий соловій,
Рум'яно-золота, довкола срібномоха,
А в ній амброзія і нектари у ній!

Д Н І Б Л А Г О С Л О В Е Н Н І

Згадаю край і дні благословенні,
Коли ще Божий Дух над хутором витав,
А я, мале хлоп'я, на дідовім рамені,
Вишневі галузки до себе пригортав.

І рвав, і їв, і, матері на горе,
Обличчя малював, як справжній футурист,
А дід мій, білий дід, сміявся яснозорий
І радісно хвалив мої смаки і хист.

А потім Спас і спасівка-лелітка,
Кадило пахощів і меду джерело.
Та ба, прийшла одна і друга п'ятилітка,
І вже без вас, садки, мале хлоп'я зросло.

Садки, садки! Гробовища безхресні!
На ваших черенях зростуть нові сади,
І будуть черехи і вишні, і черешні,
І буде Дух Святий, і радість, і меди!

РОЗЦВІТАЛИ САДИ БІЛІ

Розцвітали сади білі,
Сади білі на Поділлі.
Розцвітали, процвітали,
А потому перестали.
Ой, чого ж ви, сади білі,
Не цвітете на Поділлі?
Чи вас сонечко не гріє?
Чи вас сушать суховії?
Чи дощі дрібні не тучать?
Чи пекучі спеки мучать?
Чи морози вас прибили?
Чи вас люди не злюбили?
І сказали черех-вишні,
Білоцвітниці колишні:
Подоляне, подоляне!
Що за діло окаянне?
Не пожалувать садочка,
Стяти древо до пеньочка!
Чи ж тобі ми не годили?

Білоцвітом не кадили?
Чи твої хороші дітки
Не в'їдали з нас ягідки?
Чи вишнівочки не пив ти?
Чи ж ніколи не любив ти?
Не любив ти, не кохав ти,
Як під вишнею стояв ти?
І залився він сльозами,
Розпроклявши комнезами.

III

Ц А Р І В Н А

Мало свято відбутись врочисте:
Мала пишна Царівна прийти —
Мала люба моя на устах і в очах **промінистих**
Ясний усміх мені принести!

Сонце в очі проміннями било,

Сонце очі сліпило,

Сонце палом жагучим шляхи **заступило,**

Щоб до мене Царівна не йшла,

Щоб той усміх йому віддала,

Та, що серце так радісно, буйно **любило.**

Але певен я ждав.

Ні страху я не мав, ні вагання.

Я всю силу свого кохання

І всю радість, що в серці, **зібрав**

І в проміннях Царівні **післав,**

І на свято прийти її **звав,**

І привіти на зустріч **складав.**

Боже, Боже, які я слова добирав!
Тож не знати було, чи я пісню співав,
Чи молитву читав,
Чи уривки забутої казки
Про Царівну, про чари і ласки
Я з своєю, з новою, я з казкою серця сплітав.
Так я ждав!

Довго ждав. . .

Аж завважив я ждучи,
Як мінилося сонце блискуче,
Як помліло проміння сліпуче,
Як поволі між гори-ізовори,
Між клен-древа й зелені явори
Від шпилів та й на тії узбочі
Впали тіні, як вії дівочі.

І я бачив, як заздрість і гнів
Взяли сонце, велике, червоне,
Як від гніву того край небес заярів,
Як від гніву того, наче царські корони,
Спалахнули верхи яворів.

І ударили дзвони вечірні,
Аж під небо метнулась луна:
То виходила пишна Царівна!
І несла мені усміх вона.
А під ноги, Царівні під ноги
Сонце з того жалю здовж дороги
Розкидало багатство безцінне —
Буйні сльози: рубіни, рубіни!

.

В небі сходилa зоря вечірня,
Йшла до мене прекрасна Царівна,
Йшла Царівна, з очей промениста —
Наближалася хвиля врочиста. . .

ПОЛІНОМА

Полінома — кохана моя.
Полінома — це та чарівниця,
Що міняє щоразу ім'я
І подобу, і очі, і лица.
Попервах це Царівна була,
Кароока краса половецька.
Та нараз синя синь розцвіла!
Синя синь, що волошкою **зветься**.
Називалось це чудо очей
Незабутнім найменням Марусі,
Що про нього я стільки ночей
Ізмережати мріяли мусів.
А потому — небесна **блакить**,
А потому ще — аква маріна.
І бриніло у серці щомить
То Ганнуся, то Люся, то Ліна.
І багато імен голосних
Принесла ця очей поліхрома,
Приєдналася Кармен до них
І Пепіда, і Клара, і Рома.

Тож тепера, на старості літ,
Як згадаю тебе Поліному,
Попускає в утробі коліт,
І не чути в ногах костолому.

А в хатині убогій моїй
Розцвітають сади-білоцвіти,
Де до тебе ячав соловій,
І для тебе складав я привіти!

А В Р О Р А

До весінніх поезій і проз,
До мальованих ними емоцій
Мав я здавна у серці мороз
І погорду в байдужому оці.
Тож як раз зеленіли жита,
Білоцвітом косичились вишні,
А на вербах весна золота
Кучерявила кучері пишні;
Як яріли верхи яворів,
Що берізки стрункі, білокорі, —
Я спокійно Аврору зустрів
І промовив до Білої Зорі:
«Ні мені, ні собі ти не вір,
А за те, що скажу, не розсердься:
Не останній ти в мене кумір,
Як не перший ти біль мого серця.

В нім багато бувало вже ран,
І нові ще відкриються скоро,
Бо над серцем своїм я не пан,
Як і ти, світлосяйна Авроро.
Я згорю в найкоротшій добі,
Бо кохаю безумно і палко,
Бо відразу всі ласки тобі
Я віддам, непорочна весталко!

Та по тому патетика ця
Мельодрамою стане нудкою.
Ти хотітимеш ласк без кінця,
А я тільки святого спокою,
Хоч ні словом, ні зором, нічим
Я не зраджу, що скінчено свято,
І кохання палке вдаючи,
Буду далі зідхати завзято
І, фальшиво підносячи тон,
Скандуватиму ялові станси,
Як розбитий, старий грамофон,
Що виводить циганські романси.

Та прийде і на станси кінець
І на ті романтичні зідхання,
Бо, урвавши ослаблий терпець,
Я ганебно втечу від кохання.
І западе жаль-туга тобі
До зрадливо розбитого серця.
Тож розваж і роздумай собі,
А за правду на мене не сердься».

Та Аврора, безпечна, пуста,
Усміхнулась з очей промінисто,
Усміхнулись рубіни-уста,
Між рубінами перел намисто,
І зухвало сказала мені:

«На таке б я пішла без вагання,
Бо в паланні, в горінні, в огні
Найсолодша отрута кохання.
Та Аврора могла би лишень
Покохати прекрасного Феба,
А тому ні зідхань, ні пісень,
Ані стансів твоїх їй не треба!»
І розсипався сміх!
Покотився дзвіночком по гаю,
І не міг я, збагнути не міг,
Чи я сплю, чи встаю, чи лягаю. . .

Тож як руняться руном жита,
Білоцвітом косичаться вишні,
А на вербах весна золота
Кучерявиться в кучері пишні,
Я до гаю назустріч весні
Поспішаю, стаю, наслухаю,
І здається ще досі мені,
Що Аврора десь дзвонить по гаю.
Тужнозором я далі всі їм,
Сію жданки на кожнім розпуттю,
І громадяться в серці моїм
Біль за болем, а пралють за люттю!

ТРИ ГЕНЕРАЦІЇ

1.

Що ні крок, то гарчить ампліон,
І голосять експресні видання,
Що Бізон, світовий чемпіон,
Приїжджає до нас на змагання.

Схвилювались малі і старі
Спортофіли всілякого сорту,
А найбільш схвилювалась Марі,
Експансивна аматорка спорту.

Спалахнув її зір із очей,
Наче іскри-вогні зпід кресала,
І, не спавши півкопи ночей,
До Бізона таке написала:

«Вас побачити — мрія моя!
Так багато про Вас я читала
І так часто я Ваше ім'я
У вінки своїх мрій заплітала.

Безнастанно в уяві моїй
Ваша постать, завзяттям надхнена,
Ваших м'язів на звоєві звій,
Ваші грізно могутні рамена.

І той погляд, та пара очей,
Звідкіля мов буй-тур визирає,
І той горб на карку від плечей,
Що під тім'я саме підпирає.

Я тремчу від солодких думок,
Що прибудете в наше около,
І сама я надіну вінок
Вам на низько підстрижене чоло!»

2.

Дон Альфонсо кохав без ума,
А дон Педро без краю і міри,
Та сказала їм твердо Пепіда сама,
Подаючи блискучі рапіри:

«Лиш хоробрість принада мені.
Під вінець з хоробрішим я піду,
Бо ніщо, ні краса, ні багатства марні
Зчарувати не годні Пепіду.»

Дон Альфонсо — рапіру одну,
А дон Педро — рапіру другу,
І з ноги на двобій за красуню знадну,
За Пепіду, обом дорогую.

Мов струна, гостре лезо бринить,
Відбиваючи згубні заміри.
Дон Альфонсо схибив, і загналось **умить**
В його серце жало від рапіри. . .

Дон Альфонсо упав, як не жив,
А дон Педро рапіру криваву
Уродливій Пепіді до ніг положив,
Уродливій Пепіді на славу.

Там ще цюркотом цюркала кров,
А тут щастя і радість побіди!
Тут відразу палка і гаряча любов
Спалахнула у серці Пепіді.

З того часу Пепіда не та:
Стала з Педром ласкава, покірна
І годила йому через довгі літа,
І до смерти була йому вірна.

А як з Педром на деякий час
Розлучалась Пепіда кохана,
Він на тіло її надягав срібен-пас,
Щоб та вірність була бездоганна.

3.

Наш прапращур чигав за кущем,
І трясла ним страшна лихоманка:
Недалеко куща, з зашарілим **лицем**
Воркувала з коханцем коханка.

Закривав волохатий шкурлат
Її стан і принади дівочі,
І спадали їй коси від тім'я до п'ят,
І горіли під черепом очі.

А коханець — кудлатий, як звір,
Коренастий, як відземок дуба.
В його правій руці з кремінюки топір,
А в обіймах під лівою люба.

Заричало нараз, заревло!
І коханець упав, ані мукнув. . .
Хтось іззаду його через тім'я в чоло
Величезною довбнею стукнув.

То прапращур був наш, наша кров,
Наша з вами основина спільна.
І зродилася знов там гаряча любов,
І була та любов обопільна.

В НЕБІ МІСЯЦЬ ПРОМІНИСТИЙ

В небі місяць промінистий,
Риби, Раки, Скорпійони,
А в садочку дзвони-свисти, —
Соловейків поліфони.

У садочок той щоразу
Я ходив на вечерниці
Й коло твого перелазу
Ждав тебе до світ-зірниці.

Та ті жданки, ті доранки
Не були тобі до мислі,
І сміялись тут і тамки
Соловейки околишні.

Аж коли одного разу
Чорна хмара наступала,
Ти втекла до перелазу
І в мої обійми впала.

І тоді настала зміна,
І тоді співці-стотьохи
Почали нові коліна
В честь нової рай-епохи.

Проминули геть навіки
Тьохи-свисти, тьохи-дзвони. . .
Коло нас рецепти, ліки,
Вітаміни і гормони.
А мені скрутили в'язи
Ті колишні перелази.

Є Д И Н И Й В И П А Д О К

Легенькі кучері. Думки — їх рідні сестри.
Криваві шкіци уст і брів химерні взори.
В ногах її бринять джез-бендові оркестри,
І кожний крок її — мистецтво Терпсихори.
Зустріне форвард, бек, чи галф, чи сторож **брами**
І гляне радісно на рухи мальовничі,
І блисне усмішка всіма його зубами,
Аж полиски підуть по мідному обличчі.
А потім ліс. Вода. Вігвам на узбережжі.
Карбований тотем на варті коло хати.
На правнуках його по клаптику одежі —
На німфі бронзовій, на фавні волохатім.
І радість. І любов. І все радіє з ними.
Радіє дерево, кущ. Радіє пень замшлий.
Не чути тільки їм, за хащами лісними,
Який там жаль, і сум, і заздрощі засіли.
А там, у чагарі, в колючому хабуззі,
Сховався Пан старий, колись зальотник шириий.
Із ним чугайстрів цех — поплечники і друзі,
Так само, як і він, здичавілі сатири.
І німфу молоду пасучи тужнооком,
Тривожно Пан шептав: «Ой леле, браття миле!
Мистецтво любовців пішло вперед стокроком,
І наше ремесло здібніші переймили.
Бо чи ж була колись між німфами лісними

Бодай одна така, як це дівча хороше,
Що сміхом, ласками, піснями голосними
Розвогнює йому і так палкі розкоші?
Бувало ж, сповнені бурхливими чуттями,
Не дбаючи на час, на грім, на тучу-зливу,
По нетрях, безвістях вганяли ми без тями,
Щоб десь дріяду ту допасти полохливу.
Та злапавши її, не бачили ми ласки,
А тільки жах в очах, під зойк несамовитий,
І замість рай-чуття, і замість чару казки,
Ми мали серце вщерть досадою налите».
І довго ще старий, надхнений молодими,
Картав старі віки, хвалив нове століття.
І був це випадок за всі часи єдиний,
Що рацію в ділах батьки признали дітям.

Ю В Е Н Е С Д У М С У М У С

Про дівочу вроду (личко, очі, брови),
Про уста солодкі, про високий стан
Геть по всьому світі, геть у кожні мові
Раз-у-раз співає той чи цей баян.

«Це», софісти кажуть: «крик чи голос **крови**».
«Це — поема серця», кажеш ти і я.
Та найкраще каже шелест яворовий:
«Це на цвіт-каліні щебет солов'я!»

Так чи сяк, кохаймо, ювенес дум сумус,
Так чи сяк, складаймо оди чи псалми,
Раю бо чи пізно нос габебіт гумус,
Чи кохали мовчки, чи кричали ми.

Тільки геть маніри, пози, лицедії!
Хай само кохання лебедем ячить,
Хай воно єдине словом володіє
І уста дівочі лебедіти вчить.

П Е Р А И О Л І В Ц І

Раз-у-раз у нас буває,
Тут чи там, чи в ріднім краї,
Над Славутою-Дніпром,
Що старий поет кохає
Всім своїм . . . пером.

В грудях пекторіс ангіна,
В жилах тісно від вапна,
Свердить свердлами коліна
Ревма навісна,

А його дримбини-рими
Перебендями старими
Про любов бринять палку
На старім віку.

Та ніхто не йме їм віри,
Бо в старій кохай-руці,
Кажуть, пера — лицеміри,
Пера й олівці.

КСАНТИПА

По довгих портиках атенських колонад,
На ринку, майдані, а то й серед дороги
Надхненний правди жрець, славу та всіх Гелад,
Сократ, Ксантипін муж, провадив діалоги.

Від ранку до смерку навколо мудреця
Збирались купами софісти, ретористи
І всякі голови, що хтіли до щирця
Той камінь мудрости таємної розгристи.
Він часто розмовляв і з простими людьми
І навіть сам-на-сам (на голос і на міги).

Лише з тобою він, Ксантипо, був німий!
Хоч пив твое вино і їв твій біб і фіги,
І бороду йому ялозив твій олій
І капав на хітон, від тебе білотканий,
Проте щедрот твоїх і в дещиці малій
Не бачив і не чув, полонений думками.

Коли б такий нечуй, немова і вседум
На іншу будь-котру із дочок Афродити,
То втратив би і харч, і жінку молоду,

І тяжко б нам було небогу ту судити.
А ти — взірць терпцю за всі часи старі!
Ти в панцир вірности вдягла любов глибоку,
Дармащо славний муж, як свідчать сніцарі,
І ніс не грецький мав, і позір вирлоокій,
Дармащо мудрому байдужі і чужі
Були твої чуття і всі домашні справи,
Дармащо твій терпець дійшов до край-межі
І вже вогні кресав з твоїх очей яскравих.

Не згадує ніхто з дослідників доби,
Що ти від світ-зорі звихалася до ночі,
Що кожний брав на сміх твої смачні боби
Та їдко глузував з твоїх чеснот жіночих.
Про це учений світ мовчить, немов німий,
А всі в одно твердять: «Сварлива! Язиката!
Ба, навіть бухнула цебер брудних помий
На сонце мудрости — на голову Сократа!»

І стала ти взірцем стонапасних жінок
І притчею на тих, що справді люблять бучі
І мають, замість уст, нестриманий млинок,
А замість любих слів, перуни невгавучі.
А всю неславу цю пустив Алкібіяд,
Отой псохвосторуб, священних герм руїтник,
Що все перебігав: туди, сюди, назад
І в пам'яті лишивсь, як перший віхозмінник.

Та можна б і на те пристати від біди,
Що давня байка ця — не вигадка злосина,
Що справді хлюпнула амфорою води
На мужа рідного розчулена дружина.
Приймім цей міт за факт, за випадок сумний
І киньмо око взад, в далеку перспективу,
Та пильно розберім не тільки чин самий,
А й щире тло його і суть його властиву.

Вже Геліос куняв в Гефестовім човні,
Вже ніч сплела з Атен потвору кострубату,
Коли Сократ вертався додому на нічліг,
Ведучи сам-на-сам напружену дебату.
Ішов, а вслід за ним, мов вітер-шелестій,
Шуміли шепоти глузливі і злорічні,
І смішки здушені, і реготи густі,
І п'яних кожум'як уваги іронічні.

А вдома . . . безгомін'я і жданки без кінця:
Покинута всіма самітниця Ксантипа.
Лиш нетлі шарварок навколо каганця
Крутився колесом і срібну тирсу сипав.
І бачучи вона, як нетля стрімголов
До сяйва кидалась і гинула в олії,
«Так само», думала: «помре моя любов
І сонцем мудрости попалені надії. . . »

А Талія пуста на цім печальнім тлі
Такий одного дня малюнок змалювала:

Вечеря. . . Скінчена. . . При тихому столі
Філософ — нерух уст, вона — жалів навала.
Зближались дрімки вже, а ще снував мудрець
Думки, що їх потік не мав кінця, ні там,
І ось у перший раз урвався їй терпець
І ринули жалі, гамовані літами:

«Великим розумом безсмертні боги
Вщасливили тебе, о пане мій Сократе!
За тебе слава йде далеко навкруги,
Тебе хвалять усі — і друзі, й вороги,
І навіть заздрісні атенські демократи.
Багато ти збагнув. Ба, серцем золотим
Відчув еси і те, що розум не догляне,
І мудрість ти з'єднав з обов'язком святим —
Плекати честь, любов і вірність бездоганні.
Ти бачиш їх у сні, ти сниш про них на-яв,
За ними між людьми шукаєш оком бистрим,
Для них ти й вогнище домашнє проміняв
На ринки, майдани, гімназії й палестри.»

Воздавши мудрому заслужену ясу,
Уживши красних слів, немов би з од Піндарських,
Ксантипа дальшу річ спровадила усю
На свій талан гіркий і справи господарські.
Тим часом сплюх Морфей, підступний тихолаз,
Помалу сонну млу наводив на Сократа,
І той, софістами усотаний стораз,

Вже ледве-ледве міг щонебудь розібрати.
Не дбаючи на це, не знаючи о тім,
За кільканадцять літ діставшись раз до слова,
Ксантипа правила у захваті палкім
І правити отак всю ніч була готова:

«О гноті сеавтон! Навчаючи людей,
Ти сам занедбуєш обов'язки родинні.
А знаючи усе, не знаєш, як і де
Береться хліб та сіль в твоєї господині.
Шукаєш вірности, де вірности нема.
З софістами щодня за неї зводиш герці.
Хіба ж не знаєш ти, що вірність я сама?
Що ти єдиний муж, кого лелію в серці?
Що я не кинула на образ ще нічий
Ні ока хтивого, ні помислу жадного?»

Та блисла мужеві іронія з очей
І повний сумніву почувся голос його:

«Хіба не знаю я? немов спитала ти.
О, що б то не було, на все кладу я сумнів. . .
Бо розум мій слабкий, не може він знайти,
Де правда щирая, а де бридня безумна.
На жаль, давно вже я зневірився в знанні
І певности ні в чім найменшої не маю.
А з того, що я знав, лишився дріб мені:
Я знаю лиш одно: нічого я не знаю!»

І впали ці слова, немов громи з небес.
У тім'я вдарили. Збудили сполох в оці.
І вибух гнів страшний. Здається, сам **Зевес**
Ніколи не зазнав таких прудких емоцій.
І сталося тоді. . .

А тих подій **луну**,

Із далечі століть ми чуємо ще нині,
Бо часто той чи цей прозве свою жону
Знеславленим ім'ям цнотливої грекині.
За прикладом старим ці генії нові
Охоче і себе возносять у Сократи,
Коли,буває, їх за вітер в голові
Належним способом доводиться карати.
І радісно мені, і любо кожний раз,
Коли летять цебри і бурси слів добірних.
І хочеться тоді, щоб якнайбільше в нас
Було таких Ксантип, вседбайливих і вірних.

IV

ТАЄМНІ ДЗВОНИ

Все мине. Бо все минає.
На священному Синаї,
Де лунало слово Боже,
Бомби на-сторожі.

І Олімпи занепали.
Всі Зевеси, всі Ваали,
Що творили світ за світом,
Зникли й стали мітом.

Стали мітом правди вічні,
Догматичні, канонічні,
Пітій вироки і уроки,
Маги і пророки.

Зникло все. Проте донині
Від святині до святині
Гомо-сапієнс блукає,
Істини шукає.

Щось лишилось. . . Бо стократи
Чує він таємні дзвони,

Як чували їх Сократи,
Канти і Ньютони.

Може це колишнє сниться?
Або справді десь во вишніх
Правди вічної дзвіниця
Кличе наші мислі.

Не кажім, чоґо не знаєм.
Будьмо в кожнім слові чесні.
Може щось не проминає,
Земне чи небесне.

Б О Г У Н Е В І Д О М О М У

Чи Тобі, Многотайний, вогні
І приноси криваві і тучні?
І з кадильниць димти запашні?
І на арфах псалми велезвучні?
 Чи Тобі, Незречений ніким,
 Золоті божники і престоли,
 І прикраси рясні, і вінки,
 І лямпади, незгасні ніколи?
Чи лиш віра в благущих очах
І в священньому трепеті лона?
Чи Тобі, Сокровенному, страх
І покора колінно-примклонна?
 Чи до Тебе глаголу нема
 Й нечестиво звивати: «О, хто Ти?».

І пробуде до віку німа
Таємниця Твоєї істоти?

ПРОРОК

Довго блукав я в пустелі безплідній.
Довго я вірив, що голос Господній,
Божою правдою слово надхнене
З ясних небес обізветься до мене.
І дух затаївши, німий, тужнозорий,
Я жадібно й чуйно вслухався в простори,
А око низало над кругами світу
Далі блакитні, глибини зеніту,
Сонця грядущого заграви ранні,
Сонця вечірнього ризи багряні.
І зір доглядав я. І ждав я. І вірив.
І бачив доочне, як неба сапфіри,
Як місяця срібло, світів діяспори,
Що ясным грезетом брініли в простори, —
Як ждали побожно, усі невсипущі,
На слово Господне, на чудо грядуще.
А там десь за нами
Протоком без тами
Шуміли, минали літа за літами. . .
«Боже!», благав я: «Ти з темряви прасвіту світло,
А з неладу хлані бездонної лад і закон учинив.
І древо життя по глаголу твоєму розквітло,

І древо премудрости виросло поруч із ним.
І промисел твій світлодайного Логосу дія.
Боже святий! Просвіти і мене, і тоді я
В слові і в ділі своїм
Правду твою ісповім».

Довго молив я. . . І вняв я нежданно:

«Господа чути нікому не дано.

А правдою сутою слово надхнене

Нині почувеш від мене».

Божий посол?! Серафим шостикрилий?!

«Хто ти? О, хто ти?» возвав я що-сили,

Повний яси:

«Хто ти? О, хто ти єси?»

І дух затаївши, всечуйний, всезорий,

Всерадісне вухо втопив я в простори,

І все заніміло, побожне, напруге, —

І далі, і близьі, і грані, і круги. . .

І слово озвалось. І голос промовив незнаний:

«Довго блукав ти, до правди неправдою гнаний,

І з голоду млів ти, і тілом охляв і занидів

Від дикого меду і пражених сонцем акридів.

І в жданках німих ізглибив ти і зважив стократи

Усе, що припало тобі по дорозі життя позбирати,

І те, що до книги буття записали століття, стороки,

І правду, що з волі Небес перед світом явили

пророки.

Так ісходив ти пустелю пугу,

Кривдами світу гонимий,

Сповнений віри в святу правоту
Власного суду над ними.
Та ні до чого твій суд несудний,
Бо на дозорі, на крайнеба пружі
Мав на шляху та за стовп провідний
Ялову хмару ілюзій.

Міряв ти речі мірилом своїм,
Певний, що світ цей і все, що у нім,
Спільно-єдиної рації суті, —
Духом, що в тобі, надхнуті:
Сам ти, ревнитель високих засад,
Дика гіена, орел кровожад
І світу далека і думкою вбога
В шкалубині темній стонога.

Але й вона, як усе, як і ти,
Аж до найменшої в світі малечі,
Має свій власний закон правоти
Йї власне мірило на речі.
Вбоге, нікчемне. Та може й твоє
Проти ще дальших не менше убоге,
Бо може надлюдська ще рація є
І дальша, ніж ти від стоноги.

Ти вірив, що правда й мірила її
Не з власної крові і соку набуті,
А мають свій корінь, чужі і твої,
У спільному всім абсолюті.
Та марно шукав ти фантомів пустих,
Зневірений в собі, чуткий до чужого,

І крові твоєї вже голос затих
І правда твоя до нічого.
Не в далі далекій, глухій і німій,
Не там, де Центаври, Дракони, Персеї,
А в дусі твоєму і в крові твоїй
Підвалини правди твоєї
І роду твого аж до предків старих!
Лиш там, а не інде шукай абсолюту.
Тоді ти пізнаєш у правдах чужих
Неправду жорстоку і люту.
І станеш у власній гранітом твердим,
А ялова хмара химерних ілюзій
Про правду всесвітню розтане, як дим,
Що вітер розніс по окрузі.
І скінчиться крові твоєї летарг
І духу твого покора остання,
І більше не буде ні суду, ні скарг,
Ні в диких пустелях блукання.
Та ще б ти в зневірі своїй пригадав,
Що в першому акті великої драми
Дав тобі той, що життя тобі дав,
Свій перводар між дарами:
Образ свій дав і подобу тобі,
Дав тобі дух свій, від Духа надхнений,
Щоб у великій життя боротьбі
Був ти, як Він, совершений!
Щоб лиш на дух той, на свій сполягав,
Певністю себе твердіший від скелі,

Щоб малодушний не скнів, не благав
Правди в безплідній пустелі.
Твій Бог, не інші, — Святая Святих!
З ним ти від роду на-віки з'єднався!
З мудрого досить!» І голос затих
І стихла, мов гріб, кружина вся.
І день був, і вечір. І тіні заскельні спроквола
Спинались на гострі шпилі і падали довгі у світ.
І день був, і вечір, і ніч. І тьма залягла надокола,
А в серці суворі слова кували твердий заповіт.
І ледве досвітня зоря зійшла і засяла край пуші,
І пурпуром бризнуло в світ за обрієм сонце грядуще,
Як сповнений віри і сил, далекий від скарг і
благання,
За рід свій, за правду його, я рушив у світ на
змагання!

С М Е Р Т Ь П Е Р У Н А

Не раз у світ чужий ходив Перунів син,
Що меж землі не знав, ні сил своїх знемоги,
Що різав байдаком бурхливий Понт-Евксин,
Шукаючи змагань і слави перемоги.
Кресав мечем Кавказ, а келепом Урал,
Салтанів досягав співучою стрілою,
Карпат круті щовби полками підпірав
І смілих не минав ніколи стороною.

І Царгород тремтів за волості свої,
За скарби золоті, за пурпури і вина.
І снилися йому високі копії,
І снівся гострий меч у длані слов'янина.
І здумав Царгород спинити буйний льот,
Приборкавши орлів багатими дарами:
Не сріблом-золотом, марнотою марнот,
А світлим рай-життям на лоні Авраама.
«Карбовані мечі — знаряддя зла і тьми.
Добра і світла Бог їх силу переможе.
Найбільші перед ним найменші між людьми,
Таких бо в небесах чекає царство Боже.
Блаженні кротції покірливі, плохі,
Блажен убогодух, блаженні миротворці».
Та ба, до слів святих були, мов пень, глухі
Завзятий Святослав і княжі спільноборці.
Чи віри не дали, що ліпші від усіх
Не мужі-лицарі, а вбогодухі діти,
Чи може думали в надгордощах своїх,
Що їм не до лица з блаженними сидіти?
Чи може князь і муж, і смілодух-юнак
Воліли над усе південних вод блавати
Й леліяли в серцях своєї волі знак
На скелищах Спорад мечем закарбувати?
Та сталося інак. . . Під знамено хреста
Таки упав Перун, неначе окаянний,
І був прив'язаний до кінського хвоста,
І був волочений і битий ста киями!

Хоч плакано над ним гарячими слізьми,
Був стягнений в Дніпро і там загруз в намулі.
А з ним загрузло все — і тучі, і громи,
І січі голосні, і пориви минулі.
А Володимир князь назався Василем.
Повік йому хвала і слава, і велеба.
Та серце крається розпучливим жалем,
Що з греками в гурті пішов наш князь до неба.

Х Р И С Т О С

В Адонаєвім домі сует суета:
Від Святая Святих аж по ганки
Не хвалебні псалми, не молитва свята,
Не кадил благовонних серпанки
І не віщі слова, що народиться Цар,
Щоб здійснити великі ідеї, —
А блюзнірський вертеп, галасливий базар
В найсвятішому місці Юдеї.
В Адонаєвім домі міняйли — жерці,
Патріярхи майбутніх банкірів,
І злословлять наспіл гандлярі і купці
Серед рику та смороду звірів.
І не чують у цім ні зневаги, ні зла
Адоная улюблені діти,
Та збираючи дань за вола, за козла,
Походжають захланні левіти.

Вже готові вони пригадати ізнов
Золотого бичка під Хорівом. . .
Та з'явився Христос! Найсвятіша любов
Найсвятішим вчинилася гнівом.

Загриміли громи на Морійській горі —
І під тими громами грізними
Стрімголов утекли: і в'юнкі гандлярі,
І скоти, і левіти між ними.

І міняйлів кагал. А Христос з висоти
Споглядав у гніву невимовнім,
Як ричали здаля з переляку скоти
І левіти, обурення повні.

Хай любов та її еманція — гнів
Невсипуще чувають при храмі,
Щоб Святого Святих і жертвоних **вогнів**
Не зганьбили скоти з гандлярами.

ЗА ОБРАЗ БОЖИЙ

I.

За образ Божий і подобу,
Що в тілі маємо своїм,
Хвалу Творцеві возносім,
Хвалу щоденну, аж до гробу.
І цю хвалу усі творім,
Нема бо різниці у тім,

Чи образ наш неандертальський,
Чи пітек-антропос на вид,
Чи він монгольський, чи малайський,
Чи білий, чорний, чи гібрид.
За все хвала, за все осанна,
За все подяка безнастанна!

II.

На жаль, сумна осанна ця,
Бо хоч у тілі образ Божий,
Вселився біс у всі серця,
І всі грішать до безкінця,
І коять всі діла негожі.
Грішила Єва і Адам,
І кожна пара і непара,
І преподобний Абрагам,
А з ним раба його Агара. . .

III.

Однак, не завше з грішних діл
Виходять висліди погані.
З Агари вийшов Ізмаїл,
А з нього вийшли агаряни
І сіли племенем рясним
Від Арарату до Марокка,
А слово їхнього пророка
Ще далі стало голосним!

IV.

І в нас так само образ Божий
Нечисту силу переможе,

І від Кавказу аж по Сян
Воздвигне наш новий Богдан
На землях батьківських державу
На вічну радість, вічну славу
Усіх майбутніх поколінь
Народу нашого. Амінь!

С О Н

Десь било джерело, дзвонило в тихі дзвони.
Струмочок жебонів, мов сон оповідав,
А жаль-ворон згори свій жаль дробив на тони
І дробом голосним по полю розкидав:
На жито у свиду, пшеницю міднолицю,
На хвалі полові, що часом серед нив
Гасали, мов сльохи, з дільниці на дільницю,
Немов би їх стрілецьполохав та гонив.

Лежав я на межі. Снував думки і мрії.
Не зчувся, як прийшли і дрімки потайні,
Припали до очей, стулили ніжно вії,
І дивний та чудний нагнали сон мені:
Немов якесь ядро. Кружляють електрони
І скачуть стрімголов з орбіти до орбіт
І в захваті палкім незмірні міліони
Плодючих світлохвиль вибризкують у світ.
Немов би через ці маленькі творчі хвилі
Струмочок жебонить і дзвонить джерело,

І сіють спів рясний пташки тремтючокрилі,
І родиться любов і все добро і зло.
Я знав і певен був, що це не красні міти,
А сам щирець життя і всесвіту закон.
Лишалось мені ще тільки зрозуміти,
Звідкіль узявся він і що є електрон.
І довго я вдивлявся у бистрі обороти,
Що кожен сам себе в еліпси й кола гнув,
І суть і правду всю таємної істоти,
Здається, ще момент і був би я збагнув.
Та зирк! і зникло все: і хвилі, і орбіти.
І сталося ядро вже деревом рясним!
На його галузках плодів чудові квіти,
І з вогняним мечем архангел перед ним!
І я збудився враз. Дзвонили дрібнодзвони,
Струмочок жебонів, мов сон оповідав,
А жаль-ворон згори свій жаль дробив на тони
І дробом голосним по полю розкидав. . .

Є Р И Х О Н

Шість днів орда навколо Єрихону
Трубіла до небес в баранячі роги, —
Шість днів Ізраїля за Скринею Закону
Священики його водили навкруги.
Шість днів земля від тупоту дудніла,
Димами порохів курився Єрихон,

В очах яріла лютъ, принесена знад Ніла,
А в серці корчився синайський скорпійон.

Останній день. Пройде ще раз Ізраїль,
Затрубить у роги, і тисячі гукнуть, —
І руне Єрихон! А зверху дикі зграї
Єгипетських мечів на нього упадуть.

Даремний зойк і безум немовляток:
Звелів Йосеєві суворий Адонай,
Що має все лягти в ряди кривавих яток:
«Ні мужа, ні жони, ні чада не минай!»

Мине лиш дім, що матиме червону
Відзнаку бурдеїв — мотузку, коругов,
Бо тільки в нім одним з усього Єрихону
Знайшов Ізраїль честь і правду, і любов,

І ту одну, в жонах благословенну
Рагабу, блудницю, і славний рід її
За вірність Єгові, за ласку сокровенну
Ізраїль забере між челяді свої.

І сталось так. А потім здовж Йордані,
Обаполи її, у всьому Ханаані
І діти, і діди, і цар, і жрець, і раб —
Загинуло усе, крім праведних Рагаб.

А хто ж учив Ізраїля святого
Такої етики і промислу такого?
Учив його грізний, суворий Єгова.
А свідок — Заповіт. Що книга, що глава.

V

ПО РУНО ЗОЛОТЕ

Далекий світ! А путь — громи і тучі.
Там човен мій бореї невгавучі
Заносили що-раз у кручі бур і злив,
Коли я плив туди. Що-раз, коли я плив.

І знов мене, і знов на мандри кличе
Евдемон мій, мій демон таємничий,
І знову з дня на день і з ночі в ніч росте
Напрасний гін туди, де руно золоте.

І знаю я, що скоро обрій синій
І все над ним, і все на Понт-Евксині
Сколотиться в одно і борвій розмете
Вітрами всі шляхи по руно золоте.

І буде тьма, і буде безладь дика,
Де зло — закон, а чорний дух — владика,
Що заміри мої в безтямний вир сплете,
Та путь мені одна: по руно золоте!
І навіть змій, потойбіч Понт-Евксину,
По руно те, що кожду волосину

Пильнує день і ніч і оком не змигне,
І навіть змії отой не стримає мене,
 Бо Понт-Евксин сназі моїй скориться,
 На змія ж є Медея, чарівниця,
 А в неї райголос, що все зчарує вмить,
 Як тільки сріблами своїми забринить.
І прийде день, коли по славнім труді
Надмуться знов вітрила повногруді
І руно золоте й Медеїну красу
Помчать у рідний край на радість і ясу.

ОКСАНА І БЕАТРИЧЕ

Ой покину я, браття, покину
Солов'їв і червону калину
І про ту чорнобриву Оксану
Я співати пісні перестану.
На Европу, психічну Европу,
Я спрямую ходу легкоступу
І свій хист і снагу молоду
У велике письменство вкладу.
 Прощавайте, черешні і вишні,
 Огірочки і сало колишне,
 І до сала чарки безнастанні,
 І духм'яні борщі на сметані!
Прощавайте, черешні і вишні,
Остаються вас пити і їсти

І співають про вас навісні,
Некультурні і дикі пісні.
Я рушаю у далечі сині!
Там засяду в старому касині
І змалюю умріяні стрічі
Із тобою, моя Беатріче!
І дивитисьму п'яний сторадо
До безбрових очей твоїх, Ладо!
І з тобою, солодка, удвох
Розпочну найславнішу з епох.
 Бо тоді в поетичному русі
 Вознесеться, мов шпиль на Ельбрусі,
 До космічних хоралів надхнена,
 Українська нова кантилена,
 І постане письменство велике,
 І на всі, на культурні язики,
 Аж на синій Атлант-окіян
 Перекаже його драгоман.
І почувши нові мадригали,
Уласкавляться готи і галли
І воскликнуть: «Еввіва! Осанна!»
Тож до фраса сердешна Оксана,
Хай живе Беатріче безброва,
Джерело ірреального слова
І моїх ірреальних стремлінь!
А Оксані сердешній — амінь. . .

НА ПНІ

Вам часом сниться щось. А що, про що? Не знати.

Ні глузду, ні пуття, ні альфи, ні омеги.

Та повно лірики! Немов би вам сонати

Співали космоси, далекі, безберегі.

І вранці ви — Баян. Принаймні хист Баяна

Ви чуєте в собі до гусел срібнодзвонних,

І творчим патосом насажені до-п'яна

Ямбуєте сонет чи навіть в'язку оних.

З такого джерела і я п'ю творче пиво

І черпаю думки, імлісті, незглибимі,

А з них карбую вірш, чи кажучи правдиво,

Беру ті мудрі сни на засувки — на рими.

Бо так кортить мене поет-мотором стати,

Вітри історії своїм пересвистати,

Турбиною густі, метати бумеранги,

В обличчя катастроф жбурляти строф фаланги.

Тож геть відкинувши всі розуму завади,

Я з тих премудрих слів кантичку віршів зладив,

Де ямби всі зумів і бистрі анапести

До згоди братньої з акцентами довести.

Лишилося мені ще діло невеличке:

Придумати ім'я для славної кантички.

І ось сиджу на пні. Навколо гори, бори,

Отут смерека, бук, отам стелюха-сосна.

Та щось мої думки з думками у роздорі,

А та душа моя якась задуха млосна.

І я не знаю сам, на чім мені спиниться,
Бо маю сто імен: трембіта, гаківниця,
І смерчі, і вогні, літаври, тулумбаси,
Московська баланда і краківські ковбаси.
А може б щось нове відбило суть поета?
Скажімо, діямат, чи радар, чи ракета?
Чи може бузина, ота, що на городі,
А дідько в Києві? Чи щось у тому роді?
Отак сиджу на пні з безладними думками.
Фантазія моя стужавіла на камінь,
А муза-горлиця на-безбач залишила
Механіка душі, не чобота, не шила!

ГЕЙ, КОЛИ Б НАДХНЕННЯ ТРОШКИ

Гей, коли б надхнення трошки,
Я б створив нову поему.
Не про зорі, чи волошки,
Чи любов якусь шалену.

Я б створив поему візій,
Катаклізмів і колізій,
Щось якраз такої міри,
Як пісні нової ліри.

Дав би повно многоточок
По строфі, по слові кожнім.
Тут лишив би мал-рядочок,
Там сторінку, дві порожні.

І постав би твір великий
На грубезному папері,
Мій канон крутоязикий,
До моєї слави двері.

Та не буде так ніколи,
Бо перо у мене кволе,
А надхнення, як кохання,
Не приходить на прохання.

ЧЕТВЕРТИЙ ВИМІР

1.

Дажбожий внук Юрко Будимир
Циклює цикл «Четвертий вимір».
Душа його в небесній млі,
А слово «мисію по дереві»
І тільки тіло на землі,
Бо держать сили тягареві
І сповнена емоцій кров,
Що з них найбільша зем-любов.
Як свідчать друзі й побратими,
Будимир — геній в царстві рими

(Хоч слово «геній» в наші дні
Занадто впало у ціні.
Ба, можна вже сказати сміло,
Катастрофально здешевіло
На тлі взаємних адорацій,
Коли я — Данте, ти — Горацій,
А спільна чарка мед-вина
Найкращий суд тобі з'єдна).

2

Маруся, плетена коса,
Ота, що очі — небеса,
А брови — стріли туголуки,
А дві лілеї — білі руки,
Маруся ходить по землі
І любить рожі і лілеї,
І всякі квіти взагалі,
Бо всякі барви — рай для неї.
І любить танці, любить спів,
І солов'їв, і козаків.
Не любить тільки, як Будимир
Читає їй «Четвертий вимір»,
Читає довго, без кінця,
З трагічним виразом лиця.
Маруся в хмари не впірнає,
Бо в хмарах радості немає.

Цвітуть лілеї на вікні,
 Між ними пурпури гераній, —
 Біленна біль і жар-вогні,
 Сніги у заграві багряній,
 Сніги, що вліті, не взимі
 Упали в чари, паху повні.
 Маруся — радощі самі,
 Будимир — смутки невимовні.
 «Марусе!» шепче, а вона,
 Очей не вимкнувши з вікна,
 Сапфір-очей своїх веселих:
 «Яка краса? Що цвіт, то келих!»
 — «Оце краса?» відрік поет:
 «Оцей міщанський трафарет
 Віконних лотосів не з Ніла?!»
 Маруся густо зчервоніла. . .
 (Нехай пробачать небеса
 Мені слова богопротивні,
 Коли скажу я, що краса —
 Поняття наскрізь релятивне:
 Ні норм, ні правил, ні ознак
 І кожне юко — інший смак.
 І кожна кров, і навіть віра, —
 Відмінний смак та інша міра).

Вишневий сад. Маруся, Юрій.
 Маруся — радість, він понурий,
 Бо хоч садок, бо хоч удвох,
 Та соловейко тьох та тьох,
 Отой свистун вечірньозорий.
 «Яка краса! Які мажори!»
 Маруся тьохнула у тон.
 — «Оце краса?! Оцей шабљон?!
 Оця вишневенька поеза?!»
 Рубнув поет гостріше леца,
 Гостріше гострого рубнув,
 Аж соловейко тьох ковтнув.
 Маруся, плетена коса,
 Ота, що очі — небеса,
 За солов'я почервоніла
 І злість у серці затаїла. . .
 (То ясна річ, що солов'ї
 Здали позиції свої,
 А їх мистецтво перебрали
 Далеких космосів хорали,
 Гармонія небесних сфер:
 Єдина музика тепер,
 Що нас надхненням напуває
 І в сині далі пориває.
 Біда лише, що солов'я
 Могли ми чути кожду весну,

На цю ж гармонію небесну
Глухі, мов пень, і ви, і я.
Чи свисти там, чи тьохи-трелі,
Не скажуть жадні мудрагелі.
Бо мусить бути перелаз:
Матерія пружисто-руха,
Щоб через неї неба глас
Діставсь до нашого чуй-вуха.
Такий акустики закон!
Без мас пружистих тон не тон.
Нема дріжби, нема вібрацій,
Німий і Данте, і Горацій).

5.

І знов удвох. Вода і човен.
Маруся — сміх, він — з болю **чорен**.
Хоч біль солодкий, та дарма,
Терпіти далі сил нема.
«Марусе!» шепче. Знову все.
Маруся ніжною веслує
(Найкраще бо весло з ноги!)
І сміху повні береги.
І сонце здолу має втіху:
Трясеться, морщиться від сміху,
І все веселе, все яса,
Вода, земля і небеса.
Смутен лише Юрко, стерничий,
І пише драму на обличчі.

Письмо палкіше, ніж палке,
Кохання — тло, страждання — дії,
А стиль — барокко палахке
З надій, ілюзій, безнадії.
А як те дійство довершив,
Отверз уста, від болю стислі,
І мов голубці голуб сив,
Сказав усе, що мав на мислі.

І в слові тім бринів Гомер,
«О Міа Лесбіа», і Данте,
І всяк, хто в честь своїх венер
Складав колись любовні канти.
Маруся, плетена коса,
Ота, що очі — небеса,
А брови — стріли туголуки,
А дві лілеї — білі руки,
Маруся тьохнула не в тон:
«Яка нудьга! Який шабльон!
Який повтор чужої мови!
А де твоєї глас любови?
Нащо мені Гомер, Вергіль,
Чи той Овідій, чи Проперцій?!

Я хочу знати, що за біль,
Які вогні в твоєму серці.
Бо я не ласа на чуже,
Не хочу теж чужої носі,
Отих вінків, що їх уже

Зносили Лесбії хороші.»
І плюсь! заплескало весло
І до причалу понесло.
А з дня того Юрко Будимир
Почав циклити «П'ятий вимір».

РЕЦЕНЗІЯ

(На збірку поезій «Катапульти серця» Івана Кабали)

Ти маєш біль за рідним краєм.
Над ним і ми уболіваєм,
Бо ми так само сов-ізгої
Із України дорогої.
Та наші болі — тиха скруха,
І сльози наші — роси літні.
Твої ж страждання — завірюха,
Ридання — труби кінецьсвітні.
І кожна пісня — крик останній.
Правдива пісня лебедина.
Творити ще в такому стані
Спроможна тільки надлюдина.
Тому я тішуся премного,
Що ти ще є, стражденний брате,
І що тебе ще носять ноги,
І можеш рими добирати.
Або ота Семіраміда,
Твоя Олена, Клеопатра,

Твоєї ліри Аоніда,
Твого надхнення творча ватра.
Її урода невимовна,
Понад усі мірки і тести,
Душа чеснот найвищих повна,
А сукня — дах на храмі (Вести).
Її ми бачили. Нічого.
Бувають гірші екземпляри.
Але для серця кочового
Немає серця не до пари.
І річ не в тім, які куміри
Химерне око добирає,
Кохай ягу, але без міри,
Аби чуття було безкрає,
Бо лиш тоді, а більш ніколи,
Бринять поезії глаголи.
Нарешті стиль твоєї музи.
Сказати простими словами,
Чарують нас такі союзи,
Як «спраглий промінь», «Божі **тами**»,
«Зазорені безмежжя брами»,
«Слова, що владою вагомі»,
«Шалених мрій аеродроми»,
«Готичні сні», «землі долоні»,
«Гонитви Понту», що солоні,
«Вогонь Адама невтолений»,
«Відчай, розгойданий у горі»
І шпиль найвищий кантилени —

«Прямих покута алегорій».
За ці мистецькі піруети,
Палких уяв протуберанци
Воздасть хвалу тобі, поете,
Усяк, хто любить п'яні транси,
Хто уродивсь-удався ласий
На бароккові викрутаси.
Чувай лише, щоб ненароком
Не став ти сам крутим барокком!

БУДЬТЕ, ЯК ДІТИ

Храню цю заповідь святу
І все роблю, як роблять діти,
Бо маю праведну мету:
У царстві Божому сидіти!

Міняю наміри щодня,
Міняю пляни щохвилини
І все майструю навмання,
Немов би я — дитя невинне.

Що це не жарти-баглаї,
Що це не злі на когось кпини,
Купіть поезії мої
І гляньте їм до середини:

Там що не ступінь, що не крок,
То з дива піт чоло вам змие!
Там раз канарок, раз пророк,
А раз філософ з Коломиї,

А раз закоханий сатир,
А раз ні се, ні те, ні оне,
Лише рядків крутіж і вир
І давніх дзвонів передзвони.

Тож не кажіть мені: «Овва!
А хто ж твій Бог і де вівтар твій?»
Я повню Господа слова,
Бо хочу бути в Божім царстві.

Боюся тільки літ-знавця,
Бо як дістанеться до зшитку,
То від зачатку до кінця
Протягне там червону нитку

І впхає модний ляйт-мотив,
Із фахових сентенцій тканий,
Дарма що все я перешив
Виключно білими нитками.

Та Бог брехні не потура,
Злосливі наклепи відкине
І скаже твердо до Петра:
«Пусти у рай дитя невинне!»

ГУСЯЧІ ПЕРА

Ще у Відні яса і вівати.
Ще у Відні царі й дипломати
(І Венера, і Бахус, і танець), —
Відчалили від Ельби фрегати:
З батальйоном орлів Корсиканець. . .
Їм назустріч сторадісні села,
Їм осанну столунні дороги! —
І розбіглася рада весела,
І розвіявся хміль перемоги.
А над Сеною гусячі пера
Сколотили паризькі чорнила:
«Гей, до Кан корсиканська хімера,
Корсиканська мара причалила!»
А за день: «Вовкулака у Гапі!»
А за два: «Людоїд у Греноблі!»
І тікали в безумному квапі
Гран-сіньори, віконті і ноблі.
А по тому «Тиран у Ліоні!»
«Узурпатор дійшов до Мулену!»,
«Бонапарт на чолі легіонів
Наближається темпом шаленим!»
Прокотилась нестримана сила,
Позривала всі гаті, всі греблі, —
Й написали паризькі чорнила,
Що «Величність Його в Фонтенеблі!»

А не вспів ще дійти до столиці,
Як перо з тої самої гуски
Записало у хроніки ниці:
«Хай живе ІМПЕРАТОР ФРАНЦУЗЬКИЙ!»
Проминули літа многозмінні.
Замість гусячих, пера із сталі.
Тільки ті писарі гниколінні
Ані трохи твердіші не стали.

ПАХОМ
(Байка)

Хвалився раз сусід Пахом,
Що добра булка з молоком.
А той Пахом такі вам злидні,
Що хліба чорного по три дні
Не має в хаті загалом,
Не те, що булки з молоком.
Сміються люди, аж лягають.
«А ти ж ту булку їв?» питають.
— «Та де! Та звідки? То Іван
Казав, що бачив сам Степан,
Як їв колись вельможний пан.
Така смачна, що мабуть в раї
Смачніших ласощів немає».
Коли так звані клясицисти,

Чи інші наші гумористи,
Ума навчаючи громаду,
Хвалять Європу, Рим, Гелладу,
Хвалять великі їх таланти,
Їх веле-твори, веле-канти,
Згадай тоді за булку з молоком,
Що смакував сусід Пахом.

М А М А Й

Була весна, і квітень, май
Цвіли в садах, білили гречку,
А на стіні моїй Мамай,
Коня прип'явши на вуздечку,
На кобзу бринькав день і ніч
Стораз, стокроть ту саму річ —
Про Гандзю цяцю, Гандзю птичку,
Про Гандзю, славу молодичку.
Минув той май і цвіт, і пах,
Змінились дні і ночі року,
Лише наш коник-горопах
Стояв без руху, без оброку.
Ой, без оброку, без води,
Спустивши долу хвіст і гриву,
А збску лицар молодий
Про Гандзю бринькав чорнобриву.
Минула осінь і зима,

І знов від рання і до рання
На кобзу бринькає Мамай
Про чари Гандзі і кохання.
А нам лишив на жаль-печаль
Коня і шаблю і пищаль.
Мамаю! Славний наш Мамаю!
До тебе я три слова маю:
Ти не джигун, не Дон-Жуан,
А край любити — твій талан!
Тож козакові молодому
Старі переспіви Содому
Не личать, брате, аж ніяк,
Хіба би розум дуже зм'як.
Покинь той спів, словами блудний,
Покинь нелицарську любов,
Чувай: Москва настрімголов
Ясир зганяє велелюдний!

VI

КОЗАЦЬКИЙ КІНЬ (Байка)

То був орел, не кінь! І сила, і краса,
І прудкість ніг струнких, і блиск очей гарячих.
За те доволі мав добірного вівса,
І сіна, і пашні, і пестошів козачих.
І був це мудрий кінь. Дармащо німина,
А муштру всеньку знав, як добрий підстаршина,
Ї виконував усе докладно, мов машина.
Коли ж військовий марш, бувало, залуна,
То він здригавсь, тремтів, мов торкнута струна,
І бив підковами, немов би товк горіхи,
І форкав ніздрями з великої утіхи.
Таке він ухо мав. Так музику любив.
І був би він служив щасливо довгі літа,
Коли б жорстокий Марс те щастя не розбив,
Коли б не та війна, що збурила пів світа.
Пішов козацький кінь з полками на війну. . .
А там. . . ні вівсику, ні сіна запашного,

Ні стайні, ні даху, ні маршу чарівного,
Ні змоги відпочити хоч день, хоч ніч одну.
І день і ніч **страхи. Ревуть залізні звірі,**
Гарчать залізні пси. І лється кров без міри.
І впав у смутки кінь. . . Роздумав і утік!
Шарпнув, урвав припін, шугнув у темінь ночі,
Де вітром пролетів, де барсом перескочив,
Де щукою проплив чи річку, чи потік.
І так тікаючи широкими полями,
Згубивши з **легких ніг підкови з вухналями.**
Розбивши до крови копита без підків,
За тридцять земель наш коник залетів.
А там того коня, укоськавши, спіймали
І з бубна на торгу за гріш марний продали
(Бо вже назад йому не стало вороття).
І ось козацький кінь почав нове життя:
Приставили його до мирної роботи —
Возити з міста гній і всякі нечистоти. . .
Хоч то низька була робота для коня,
Що мав високу честь служити високій цілі.
Зате він стайню мав і свій обрік щодня,
І спокій навкруги, і шкуру й кості цілі.
І там забувся кінь за марші чарівні,
І так йому в багні волівся рік за роком,
Заповнивши думки копицями пашні,
А мрії лантухом конячого оброку.
Аж ось одного дня, коли він, повний мрій,
Тягнув своє тягло затилками перій,

Стряслась над ним біда, неначе завірюха:
Гучний військовий марш над містом залунав!
Козацький кінь здригнувся. Нащурив бистрі вуха.
Спинився. Заіржав, — і з місця вчвал пігнав.
Не сам, а з бочкою, з погоничем на возі,
Зриваючи сміття і крики по дорозі.
За хвилию показавсь козацький полк на розі!
Із мідних труб його гримів могутній марш —
І кінь поніс туди свій пишний екіпаж.
Зрівнявшись на ріжку з найближчим ескадроном,
Подав йому привіт високозвучним тоном.
І сміх, і свист, і крик зірвавсь з усіх боків
По тім неждано так зголошенім привіті!
І впало на коня там стільки канчуків,
Як мабуть ще ні раз, відколи коні в світі.
Пройшов козацький полк і зник, немов фантом,
І довго ще здаля плили чудові тони,
Та фурман крикнув «в'йо!», а кінь махнув хвостом
І гуркотом коліс покрилися бетони.
І серед козаків (і простих, і значних)
Подібних коників, трапляється не мало
 (Між кіньми їх нема й ніколи не бувало,
 То тільки у байках така брехня на них).
В скрутний, непевний час чкурнувши з поля бою,
Вони в безпечний час примчать усі чвалом,
Бочки паскудних діл везучи зі собою,
З привітом на устах і з піднятим чолом!
Та спосіб є й на них, природній і законний:

Пустити канчуки на цих зрадливих коней
І бити без жалю, і бити навмання,
Як били козаки смердячого коня.

В І Т Е Р (байка)

Десь ні звідци і ні звідти
Налетів шалений вітер,
Підхопив сміття, папери
І шпурнув у вищі сфери.
Чути гуди-перегуди,
Тут і там роги і дуди
Виють стами голосами,
Трублять вовчими басами,
А над ними борвій свище,
Раз високо, два ще вище.
Та дарма, усе мінеться,
Вітер буйний схаменеться
І засне собі в гай-лузі,
У зеленому галуззі.

І Юрко, гасати ласий,
Гув собі на всякі гласи:
Гув ес-деком, гув ес-ером,
Гув гетьманцем, у-ен-ером,
У сель-робі укапістом,

В «Східняку» федералістом,
А за синім океаном
Став гугнявити шаманом.
Скрізь однак, на кожній базі
Мав лиш правду на увазі
І держався цупко гасла
«Правда там, де повні ясла».
І ніколи, поки згине,
Цього гасла не покине,
А мінятиме щоразу
Тільки базу. Тільки базу!

« Т Р О Й К А »

Тиснув мороз. Цупкий, сутугий.
Спиняло дух. Стинали кров.
Під свист бича, під ляскіт пуги
Летіла тройка стрімголов.

Тугіше струн напнувши жили,
Крізь шурі-бурі та сніги
Буланий зправа гнав щосили,
А карий зліва щоснаги.
А посередині між ними,
Рвучи вітри грудьми снажними,
Хвоста пустивши помелом,
Летів нагальний чвал-чвалом
Сам ковик віщій сивка-бурка,

Івана мудрого каурка.
Такий бадьорий образок
Дармащо трохи сухозлотий,
Непевним Русям на зразок
Створили певні патріоти,
Ворожбити славутніх дій,
Співці завзяття молодого, —
Та був це твір марних надій,
Незбутній сон Панька Рудого!
Бо зноровились бичові,
І карий перший збрую з тіла
Й махнув на вгоди степові,
Туди, де тирса шелестіла!

ТАТАРСЬКІ ЛЮДИ

Чарують вас московські златоусти,
Майстрі солодких слів, спокуси і розпусти,
Куміри вбогих душ, божки бездумних мас.
Глушать вас диким гасло-дзвоном,
П'янять ідейним самогоном,
Чарують вас і мають вас. . .
І славить ваш рід беззаконний
Загладу краю, луп і морд,
Верблюдів рев, іржання коней
І скрип возів московських орд.
І від Батия до чекіста

Бринить ця музика троїста
Для ваших душ, мов райський спів.
Встає у пам'яті щось рідне:
Номадських юрб життя свобідне,
Руді піски шугай-степів,
Горлаті орди Чингіз-Хана,
Тунгуз, кальмук і черемис,
Виття гугнявого шамана,
Смердючі юрти і кумис. . .
Не вища ціль, а голос крови
І атавізм кочовника
Зривають вибухи любови
Людей татарських до чека.

Н Е О С А В Л

Він грішив, як і Савл. Та не став він Павлом.
І не звав його голос Господній.
І не знати, чому з гордопишним чолом
Він у позі стоїть благородній
І, неначе новий заповіт,
Нам трюїзми голосить зглибока
Та розвогнює лють у золів-піїт
Чорноблиском з веселого ока.
Ще ж учора ці блудні уста
Ізригали хулу на Христа
І жидам, що гонились за ним, щоб розп'яти,

Лобизали коліна і п'яти.

. . . Бо знайшлись самосвяти-попи,
Тихолази до грішного сала,
І законам святим та пророкам на-кпи
Посвятили в апостоли Савла.

ПРОДАЙ - ХРИСТИ

Продай-христи і юди наших днів
Твердіші, ніж були їх старші покоління,
Бо старших ще лякав, бувало, Божий гнів
І сором їх палив, і пило їх сумління.
Колись такий, що тридцять срібних взяв,
Утік у темний гай і кинувся в петельку,
А нині кожен з них, розп'явши пащ до зяв,
Про велич діл своїх кричить на повну пельку!
Й панів своїх за тридцять срібняків
На торжищах людських без сорому возносить
І стилем недорік, гугнявих жебраків
Співає канти їм і дальших тридцять просить.

ДО ЗЕМЛЯКА ДИКОГО

Не вмієш ти, земляче дикий,
Ти, марнотравнику великий,
Ти, антиподе Калити,

Не вмієш ти
Маєтків-статків берегти!
Свій рідний край, такий багатий,
Такий Донбас, такі Карпати,
Такі поля, такі ліси
За шмат гнилої ковбаси
Віддав еси!

Ну, що за вдача?! Що за раса?!
Нема ума за папуаса!
Нема ума, нема рахунку,
А тільки жадь жаденна в шлунку
І гін до трунку.

Чи може ти не з козаків?
Чи може з чорних клобуків?
Чи з берендівського роду?
Чи просто з «братнього» народу,
Що заганяє кулі в карк
І над «пропавшими без вісті»
Садить у кожному нашій місті
Московський сад — «культури парк»?

А нам речеш, що наш ти, свійський,
Що ти хахол малоросійський,
Не смерд російський!

Я К Х О Ч Е Ш Ї С Т И

Як хочеш їсти, хочеш пити,
А ліньки в шапі заробити,
То запишись до «Східняка»,
В чамбул Керенського Сашка.
То є компанія така,
Де зібрались татарські люди,
Нероби всякі і нетруди
Та їм подібні фахівці —
За федерацію борці!
Иди туди. Дають таляри.
На віскі, чілі і на бари.
А праця зовсім не важка:
За маси правити в Сашка
І лить помий московські чани
На тих, которі галичани.

С Т А Р А Ї В А Р Д І Я

Ви йдете знов туди, де козам правлять роги,
Услід за вами сміх і дотепи дошкульні.
І ревними слізьми не скроплюють дороги
Ні загсівські жінки, ні діти безпритульні.
Колись хвалебних од співали вам поети,
І матірні серця кривавились за вами,
Як ви ще вперше йшли. Як ще зоріли мети
Великих, славних діл над вашими словами.

Чи каторги тяжкі, тавровані бродяги,
Чи дикий Акатуй, чи пуца безнастанна
В нагани вороні змінили ваші стяги,
А славлену любов у чорний дух шайтана.
І пімсти люта жадь стужавілим цементом
Сціпила вам серця, а в зір нагнала крові
І тільки на устах убогим рудиментом
Лишила вам слова з колишньої любови.
А потім ви прийшли. Фанфарами, сльозами
І гомоном пісень зустрінуті прийшли ви.
А потім того. . . враз відкрилися Сезами
І бухнуло життя, розпучливо «щасливе»:
Пішли глухі льохи, всеношні Єрихони,
І гостра розкіш мук, і викони їх пильні. . .
А токами доріг смертельників загони
На каторги тяжкі й канали многомильні.
Ви йдете знов туди, безславні морітурі!
За вами вслід підуть і ті, що вас погнали.
І буде там фінал: на вашій власній шкурі
Залізним ожугом розпечені канали!
І буде скрегіт, хруст. І будуть руки, ноги,
І скальпи з мозгівниць, і жили, з тіла рвані!
І сповниться закон, і всі його вимоги,
І всі слова святі, що в Божому корані!

НАВЕРНЕНИЙ ГРІШНИК

За рідний край готовий був
Життя своє на страту дати.
Але не дав. Лише злобу
До окупантів геть розтратив.
Бо пригадав собі нараз
Святі слова в Письмі Святому:
Не пам'ятайте кривд, образ
І не противтеся нікому.

І здав політику в архів,
З борцями взяв прощай-розлуку,
А для відпущення гріхів
Цілує батюшку у руку.

І тільки в мріях потайних
Зберіг широкі шаравари,
Матню доземну коло них
І довгі вуси їм допари.

Та запевняє всіх і вся,
Що той би зрадив Україну,
Хто б дав святити поросся,
Не застромивши в рило хрину.

VII

БУГАЙ І ЛЮСТРО

Зашуміли гори, забриніли води,
Дочекались люди на-весні свободи!
І настала радість, і настала втіха,
Короговку мала чи не кожна стріха,
І було орацій без кінця і тамп,
Цілував брат брата вольними устами,
Усміхалась любо заплакана мати,
І пустились люди старий світ ламати!

Всамперед фільварок: склад, склепи і скрині,
Розібрали коні, корови і свині.
Що було в стодолі, що було в коморі,
Зникло без признаки, як та булька в морі.
Ледве повтікали пан та ясна пані
На затильні двері, босі і не-вбрані.
Сплюндрувавши палац, порубавши парки,
А з книжок скрутивши, як бики, цигарки,
Всенький люд хрещений прославляв свободу,
П'яні самогони дудлячи, як воду.

Кожен щось придбав там, як не був лінивий,
Хто коня, корову, хто букату ниви,
А Микита Свита притаскав до клуні
Величезне люстро для дочки красуні.
В хаті не поставив, бо занизько стеля,
Впоперек би влізло, якби не постеля.
Тож дочка красуня бігала до клуні,
Як би то робили навіть некрасуні.
Там вона моргала, усміхалась з'ясна
І всіякі штуки, як то дівка красна,
Виробляла в клуні перед тим свічадом,
Аж, бувало, з неї піт котився градом.

Та дівоча радість, як той цвіт на вітті,
Не триває довго на білому світі.
Так і тій моргулі — Микитівні юній
Обірвались нагло переморги в клуні.
Якось приключилось за весь час уперше,
Що лишила клуню, дверей не заперши.
А бугай хазяйський, як кіт на ковбаси,
Так на ту ячмінку, що в стодолі, ласий.
Радий, що діждався доброї нагоди,
Розігнався до клуні наробити шкоди,
Але не добіг ще навіть до порогу,
Бачить, переймає бик якнийсь дорогу!

Він на мить спинився, тріпнув головою.
Бачить, той так само. Аж кипить до бою!
Лють і сказ напали на бика страшного,
Він ревноу і кинувсь стрімголов на того.
Бахнуло у клуні, аж вітри війнули,
Каркнули ворони, горобці чкурнули,
Гавкіт стособачий надокколо знявся,
І бугай по шию в дзеркало загнався!
Блиснуло блискуче, бризнуло червоне,
Каркнули ще дужче злякані ворони,
Рев несамовитий, гуркіт, дренькіт, лоніт,
А над тим полова, січка, мерва, копіт!
Що вже там робилось, годі описати.
І коли надбігли господарі з хати,
Дикий рев почувши, був бугай готовий
Під розбитим люстром у калюжі крові.

І Микита Свита за велику шкоду
Кляв нові порядки, кляв саму свободу,
А найгірше пана проклинав старого,
Що утік, не взявши люстра на дорогу.

А Н Т И Ф О Н И

З мочарів, драговин, де загрузли ліси-непролази,
Іздіймався туман. Вирушало дванадцять у світ:
Вирушала Москва — на степи, на високі кавкази
Ізвіщати новий заповіт.

Розцвітали садки. Процвітала калина у лузі,
А ще краще цвіла преподобних Оксан ліпота.
І співав соловей, і брунчали хрущі у галуззі,
І зозуля кувала літа.

Вирушала Москва. За Москвою мордва, череміси.
За Уралом Алтай. За улусом улуси пішли.
Та не посохи в путь, а списками насталені кріси
Косоокі пророки взяли.
Не лебеддя к зорі — вечорі нетерплячі ячали:
«Ой зійди ж бо, зійди!» (До Оксан преподобних
псалом).

І не знати було, чи це радості глас, чи печалі,
Чи це Божа хвала над селом.

Вирушав всяк язик. Загули звіроокі почвари:
Боголюб, богонос і шаман із північної тьми,
А з вертепів глухих засичало гаддя — яничари,
Розкидаючи їдь між людьми.

І зійшовши зірки, освічали садочки вишневі.
Перелази в садках воркували ніжніш голубів,
І п'яніли серця, і цукрили уста коралеві,
Найсолодші меди із медів.

Задудніли шляхи. Задвигтіли поділля і гори.
Табунами вперед полетіли гадючі вістки.
Отруїли серця. Обезтямили дух. І покори
Напустили у кров, у кістки.

Проминули літа. Соловейки, хрущі і зозулі,
І вишневі садки, і уста преподобних Оксан —

Фантастичні казки, що їх потай, в глухім саксаулі,
Повідає ізгой сам-на-сам,

Сокровені жалі на каналах московського хана,
Несподівані сні в кучугарах сибірських снігів,
Невідступна мана і змаячена фата-моргана
В самотині Таймир-берегів.

ПРОЛІТАЛИ ОРЛИ

Пролітали орли,
Наче вітри гули;
На високій могилі сідали;
Про щасливі краї,
Про розмаї-гаї,
Про великі заміри свої
Степовій пташині повідали.

І казали орли:
«Ви б усе віддали
За краї ті, найкращі на світі,
За їх славні пісні,
За їх квіти рясні,
Що бринять, що цвітуть навесні,
Що бринять, процвітають уліті.

Побратими! Брати!
Геть життя без мети.

Будяки, чагарі покидайте,
В ті чудові краї,
На розмаї-гаї,
На красу, на розкоші її
Та й за нами услід **вилітайте!**»

І злітали орли.
І знялись соколи,
Вгору, вгору услід за орлами.
Кожен кулею гнав,
Так і хмари минав,
Тільки поклик могутній лунав
Зпід високих небес над степами.

А в степу пугачі,
Повні злості сичі,
Ще й уся пташина куцокрила
Без ваги, без жалів
Той ізльот соколів
І той поклик могутній орлів
Криком, свистом і сміхом **покрила.**

А ще галас не стих,
Як із тернів густих
Підстрибнув до громади **шуліка. . .**
Хто успів, миттю зник
В будяки, в чагарник,
Хто ж не вспів, головою **поник,**
Як безруха **недви́га-каліка.**

Борзій, з руху рвачкий,
Мов разив болячки,
Затискаючи кігті у жмені,
Вскочив птах-кроволоуб,
Закарлючений дзюб,
І сказав, наче рвав, наче скуб:
«Тут орли вам плели теревені

Про щасливі краї,
Про красу, про гаї.
А це сміх і дурниця відома.
Склали мудрі давно
Вже й прислів'я одно,
Дуже влучно кепкує воно
Із гаїв тих: Гай, гай та не вдома.

Як зів'яло крило,
Як живіт підвело,
Як гуркоче в кишках, мов по скибі,
Як голоден еси, —
Чи тобі до краси?»
І гукнуло на всі голоси:
«Правда! Правда! Оце так спасибі!»

— «Бо дурної краси
Не з'їси, не вкуси,

Ані хтівши в гнізді не постелиш.
То хіба для орлів,
Для гладких хабалів
Та для їх посіпак соколів
Так потрібна краса і на те **лиш**,

Щоб вам баки забить,
Щоб дурних з вас зробить,
Щоб для них ви поживою стали,
Щоб у вирій-краях
На розмаях-гаях,
Щоби їм на жиру, на балях
Черева, як гора, виростили.

О, давно я їх знав,
Але сили не мав,
Бо мене, що ганьбив їх нікчемних,
Що боровся зі злом,
Що ішов напролом,
Ставрували ганебним тавром
І гноїли по тюрмах, по темних.

Бо я правду любив
І по правді робив».
Аж найживсь хребет на шуліці,
Як слова ці казав,
Пащ розп'явши до зяв.
І ніхто, ні один не узяв
І брехні не закинув публіці.

І ніхто, ні один
Не згадав тих годин,
Як не раз, і не два, а стократи
Не за вчинки святі,
Не за думи оті
Про неправду страшну у житті
Садовили злодюгу за ґрати, —

А за гвалт, за гулі,
За розбій по землі
І за те, що в думках, крім розбою,
Він нічого не мав,
Всі закони зламав,
Всі чесноти на сміх підіймав
І кривавив сліди за собою.

«І гноїли в тюрмі,
І гнобили в ярмі,» —
Правив далі стражалець невинний: —
«А за кого? За вас!
Бо сказати без прикрас,
То один лише я повсякчас
Тільки й думав про вас що-хвилини».

Так хвалився той птах.
І в усіх на устах
Сяла-грала усмішка підлесна.

А по тім новина:
Степова дичина
Стала раптом така навісна,
Що рятуй нас, Царице Небесна!

Брат на брата повстав,
Кожен ворогом став,
Вірний друг в гнів упав, у тяженький,
І в ненависть сліпу,
У безтямну, тупу
Обернулась любов у степу,
І не стало ні батька, ні неньки.

Край пісень, славних дій,
Край великих надій
Учинився країною туги.
Де був степ, чистий степ,
Стався гній, бруд і леп
І лайно, і кривавий вертеп,
Гуляй-поле ганьби і наруги.

І було там тоді,
Що не спиш у гнізді
І не знаєш, де ніч заночуєш.
Кожен тільки і жде,
Що ось смерть надійде,
І не видко збавлення ніде,
Й гласу Бога ніде не почувеш.

Лиш могила одна,
Пімсти спрагла, жадна,
Чорним чорна здаля бовваніла
І про славних синів,
Про орлів, соколів
З буйним вітром в степу гомоніла.

Б У Л О Л І Т О

Було літо, було літо,
Та й стала зима. . .
Була колись сіль у хаті,
А тепер нема.

Не їв чумак, терпів чумак,
Висох на трістя,
Аж нарешті не міг знести
Без соли життя.

Убрав чумак лахи-драхи,
Капці від чобіт,
Міх на плечі, клюку в руку,
Та й по сіль у світ.

Обминав міста і села,
Кожну хату й двір,
Від байраку до байраку
Кравсь, як дикий звір.

Від байраку до байраку,
А за ним Че-Ка,
Щоб не було й пучки соли
В хаті чумака.

Ой, чумаче, що то значить?
Де ж бо твій вантаж?
Чом не чути круторогих
І не видно маж?

Пішли мажі в комбід вражий,
Ярма ще й бичі,
А волики-соколики
Москві на харчі.

Ходив чумак до Одеси
Сім неділь з гаком,
А на восьму повертався
Голим голяком.

Обібрали, обірвали,
Ледве в тілі дух.
Отакий то на Україні
Соціяльний рух!

О Й, З М І Н И Л И С Я Ч А С И

1

Ой, змінилися часи,
За ними звичаї.
Нема попів, ні ксьондзів,
Ніхто не вінчає.

Нема попів, ні ксьондзів,
А настали ЗАГС'и:
Міняй жінку кожний день,
Як маєш на таксі.

Міняй жінку кожний день,
Міняй чоловіка:
То Гаврило, то Кирило,
То інша публіка.

Вчора вийшла за Грицька,
Сьогодні за Костя. . .
Наплодили байстрюків
Повні попідмостя.

2

Ой, змінилися часи,
Змінилися звички:
Колись брали хабарі,
А тепер позички.

Колись дав я руб чи два,
Заробив стократи,
А тепер віддав усе,
Ще й пішов за ґрати.

Ой, за грати, не за грати,
А за ту решотку,
Бо сказали: «Сучий син
Затаїв ще сотку!».

3

Ой, змінилися часи,
Змінились чесноти:
Нема віри між людьми,
Бо самі сексоти.

Нема брата, ні сестри,
Нема побратима.
Стала ворогом тяжким
Кохана дитина.

«Товаришу, друже мій!
Дорогий братухо!
Ой, чого ти до дверей
Прикладаєш вухо?»

— Та як мені до дверей
Вуха не прикласти?
Коли тебе не продам,
Мушу сам пропасти».

4

Ой, змінилися часи
Та й у кожнім ділі:
На престолі сидів цар,
Тепер Джугашвілі.

На престолі сидів цар,
А під ним насподі
Пани, попи, мужики,
Аж нарешті злодій.

А тепера навпаки
Змінилися ролі:
Всі злодії нагорі,
Решта вся надолі!

ОЙ, М А Р У С Е, М А Р У С Е Н Ь К О

«Ой, Марусе, Марусенько!
Не тікай, моє серденько».
— «Та як мені не тікати,
Як відмерзли ноги й п'яти,
Як не взута, не зодіта?
Почекай, козаче, літа!»

Та немає гірш нікому,
Як бурлаці молодому,
Як бурлаці у колхозі,
Що кохає на морозі,
Що йому до літа ждати,
Поки вийде мила з хати.

«Ой, ви, славні командири,
Ланкові і бригадири!
Пожалійте сиротину,

Дайте капці і свитину —
Дайте капці Марусині:
Чорні брови, ноги сині».

І сказали командири:
«Як за років, за чотири
Відмахаєм п'ятилітку,
Буде кожній по чобітку!
По чобітку, чи онучі
За досягнення найлуччі».

О Й, КАЗАЛИ ВРАЖІ ЛЮДИ

Ой, казали вражі люди,
Що в колхозі добре буде:
Будем їсти, будем пити,
Будем Сталіна хвалити
За печене, за смажене,
За життя, кругом блаженне.
Гомін, гомін по діброві. . .
Коні, свині і корови
Заіржали, заревіли,
Що їм люди подуріли,
Що женуть плуги й повози
Ще й скотину всю в колхозі.
Ой, брехали вражі люди,
Що в колхозі добре буде.

В'януть руки, мліють ноги,
Ние тіло від знемоги.
Трудоднів п'ятсот із гаком,
А на руки фіга з маком!

Т И Х О , Т И Х О . . .

Тихо, тихо, потихеньку
Лаба воду несе.
Ой, чого ти зажурився,
Дорогий мій чеше?
Та як мені не журитись,
Як на серці журно?
Як пропали всі дорібки
Запусто, задурно!
Всі дорібки, всі здобутки,
Ще й смажена гуска,
Як прибуло миле браття
З великого Руска.
Не журися, пане брате,
Не вдавайся в тугу:
Зрабували одну землю,
Подарують другу!
За Сибіром сонце сходить,
За Урал заходить,
Отам наша, пане брате,
Спільна доля бродить.

Запряжуть нас в дуги, в плуги,
В лемеші, в чересла.
Ти гукнеш: «Зде домов муй!»,
А я: «Вже воскресла!».

РАЙ

Одного дня до вишніх місць
Прийшла чудна і дивна вість,
Що москалі створили рай.
І сторопіло небо вкрай!
Діставши раптом вість таку,
Святий Господь позвав Луку:
«Ти чув про рай? Гони ж туди,
Оглянь усе і знов сюди
Вертай чвалом і дай Нам звіт,
Чи то є факт, чи то є міт».
Лука пігнав. Минає день,
Аж тут до Бога дзень-дзелень
Депеша: «Рай. Сиджу в чека.
Катують. Рвуть. Рятуй. Лука».
Господь в гніву Іллю післав,
Згромити все наказа дав.
Ілля пігнав. Минає день,
Аж тут до Бога дзень-дзелень
Депеша: «Рай. В чека і я.

Катують, Рвуть. Рягуй. Ілля».
— «Та це різня! Та це розбій!»
Прорік Всевишній, сам не свій:
«Мойсею, де ти? Все покинь
І вмить до раю перелинь,
Зроби їм другий Єрихон
І запровадь святий закон!»
Мойсей пігнав. Минає день,
Аж тут до Бога дзень-дзелень
Депеша: Рай. Живий. Здоров.
Пускаю кров. Нарком Петров.
Блаженствуй, Боже! До ладу
Усе, як слід я приведу.
Коли я вибраний народ
Водив за ніс щось сорок год,
То гоїв цих, то цей комбід,
Голодний, босий, без чобіт,
Водитиму аж поки світ!»

ГО Л Е Е Л Ь Д О Р А Д О

Як були комбідни, як були колхозни,
Поздихали вівці, барани і кози,
Поздихали всюди по степах верблюди,
А як щось не здохло, то поїли люди.
І не стало шерсти, і не стало вовни,
І настало в радах безволосся повне:

Ні кожуха вшити, ні сукна зробити,
Ані тої повсти на валюшах збити.
Схвилювалась влада. Загриміли віча,
Загули всі мови, говірки, наріччя.
На селян недбалих, на селян оспалих
Всенькі «Правди» й «Вісті» яструбами впали
І зчинили репет, веремію дику, —
І було там гвалту! І було там крику!
А за криком-риком вдарили декрети:
«Буде шерсть і вовна на повсті й верети!
А для того мають стрижії радянські
Обчикрижить чуби й патли громадянські».

Аж тоді дізнались безталанні люди,
Що були мудріші барани й верблуди,
І цапи, і кози, ярчуки, ягниці,
Що сконавши тліють у сирій землиці.
Бо як стали стригти пелехи і чуби,
То від скубу й смику заскиміли зуби!
А як соц-змагання почали артілі,
То голили гицлі все, що є на тілі!
Не зважали зовсім на благальні речі,
Ні літа юнацькі, ні літа старечі,
Ні на стан жіночий, ні на стид дівочий,
А скубли, що вздріли їх захланні очі.
Примножала муки ще і та завада,
Що до праці мила не давала влада,
Тож на сухо дерли шкрябаки іржаві,
Пархи чи не пархи, аби зиск державі,

Аби шерсти й вовни наскубти що-сила.
І ні хлоп, ні дівка, ні бабуся сива
Не втекли сердешні від тяжкої долі,
Ставши всі, як бубни, досконало голі.

Д А Й О Ш !

Ми і ви — одна комуна.
Ми і ви — один народ:
Від якута до румуна,
Від Баку до Білих Вод!
В нас усі маєтки спільні:
Чи дорібки це артільні,
Чи совхозні, чи фабричні.
Чи єдиноличні.
Тож усе, що з поля, з клуні,
Що з копальні, що з води,
Що з фантазії-чаклуні, —
Все належиться комуні.
Все дайош сюди!
Що там ще? — Тарас Шевченко!
А за ним? — Франко Іван.
-- Все дайош, чи «ко», чи «енко»,
Нестор чи Баян!

ЧОРНИЙ ВОРОН

Ходить сон із дрімотою вкупі.
Де не ткнуться, пристанку нема.
В кожній хаті, у кожній халупі
На-сторожі тривога німа.

В кожній хаті сполох на сполосі,
В кожнім вусі дванадцятий дзвін.
Тихо шепчуть уста безголосі:
«Чорний ворон? Чи він? Чи не він?»

Стежать стежма розширені очі.
«Хтось крадеться. . . Сексот? Чи мара?»
Блудить сон безпритульний щоночі
І на Білій Зорі умира.

МОСКОВСЬКА ЕВОЛЮЦІЯ

Була Че-Ка. І гвалт, і смерть.
Були гроби, набиті вщерть.
Від моря Чорного по Біле
Точили кров сатанайли.
Точили довго. Аж нараз
Че-Ка одержала наказ:
На Ге-Пе-У ім'я змінити,

Щоб рай обіцяний здійснити.
І знову гвалт. І знову смерть.
І знов гроби, набиті вщерть.
І знов опричники Малюти,
І «слово їх і діло» люте.
А як минула купа літ,
Новий наказ прийшов на світ:
Всі Ге-Пе-У, всі каземати
Ен-Ка-Ве-Де'м поназивати.
І знову гвалт. І знову смерть.
І знов гроби, набиті вщерть.
І знов опричники Малюти,
І «слово їх і діло» люте.
І ще раз радила Москва
І зміну ще одну вчинила:
Усі колишні жах-слова
На ЕМ-ВЕ-ДЕ перемінила.
І знову гвалт. І знову смерть.
І знов гроби, набиті вщерть.
І так іде в крові і муці
Одна з московських еволюцій.

Т Р А К Т О Р І К І Н Ь

Новенький трактор, «Інтер» на ім'я,
Побачивши колхозного коня,
Що з голоду куняв за тином,

Гукнув йому:

«Здоров, шкапино!

А чом така розпучлива печаль

В твоїх очах, запалих аж до серця?

За ким бануєш ти? На кого маєш жаль?

Чому так висохли твої круті реберця?

Нема сінця? Нема! А той смашний овес

Вже навіть ані в сні солодкому не сниться.

Тому куняєш ти, голодний, наче пес,

І світиш ребрами, мов бабська магільниця.

Гай, гай товаришу! Минулись куркулі.

Прийшла комуна в світ, і той бур'ян скосила.

Тепера пролетар господар на ріллі,

І трактор, а не кінь, його тягло і сила.

Минулося гайта, не чути вже вісьта,

Збагнув таки народ, що ти гальмо культури,

А з гриви кінської, а з кінського хвоста

Глузує, кпить усяк, сміються навіть кури.

Куняй собі, куняй! Ще пару-другу днів

Потужиш за старим, помрієш про панів,

Полаєш досхочу робочу диктатуру,

А потім шкуродер ізлупить з тебе шкуру

І викине тебе на жир голодним псам,

Якщо трудящий люд тебе не строцить сам».

По цій орації промовив кінь понурий:

«Ти, бачу, Інтере, зухвалий на язик.

Таких є повно тут, бо в часі диктатури

Що неук, що свистун, то всіх навчати звик.

Однак, навчання це пусте і безхосенне,
І вся хвальба твоя намарно пропаде,
Бо навіть не збагнеш, звідкіль, коли і де,
Спаде на тебе враз каліцтво неспасенне.

Прибув ти, наче князь, до нашого села,
З червоним прапором на гордому прочолку.
Юрба дівчат сільських квітки тобі несла,
А галатин сільський гулюкав щось без толку.

Та може завтра ще, як станеш на ріллі,
Попахкаєш раз-два, і дух тобі заб'ється,
І навіть пролетар, не тільки куркулі,
Засвище з одчаю і гірко засміється.
І враз, на сором твій, збіжиться ввесь їх рід,
Обмацають тебе, облапають докладно,
На пласких животах полізуть попід-спід
І будуть звідтіля стогнати безпорадно,
І клястимуть тебе від щирої душі
І дід старий, і син, і навіть внук-пахолок
В червоний прапор твій, у збірні лемеші,
В колеса, в шруби, в снасть, в зацільники і в **толок!**

Бо всі твої майстрі — партач на партачі.
А як були мистці, то вже не мали сили,
Бо кожний з голоду лиш думав про харчі,
І Божий світ йому й життя було не миле.
Й майстровано тебе, заступнику коня,
Не з добрим почуттям любови і кохання,
А з нехиттю раба, наосліп, навманья,
У безумі страху, в гарячці соц-змагання».

За кілька днів по тім здійснилися слова
І трактора-хвалька, і вбогої шкапини:
В рові лежав кістяк, валялась голова,
А в полі бовванів страшний штурпак машини.

МОСКОВСЬКИЙ ВІЗ

Дав москвинам Ленін
Раду-заповіт:

«Аж тоді скориться
Перед нами світ,
І для нас настане
Не життя, а рай,
Як до свого воза
Запряжем Китай.»

Так навчав і радив
Майстер сов-комун.
Та не так розрадив
Ходя Мав-Це-Тун.

— «Запрягайте», каже:

«Хоч би цілий світ,
А про нас і думку
Всяку залишіть!
Пхайте свого воза
В безвісті, в трістя,
Як іще мале вам
Ваше обійстя.

Пхайтеся на місяць,
Пхайтеся до зір,
Тільки нам нарешті
Поверніть Сибір.
Геть від гір Уралу
До Амур-ріки,
Все, що в нас забрали
Ваші Єрмаки!»
Тож куди, питаю,
Завезе той віз?
Чи таки до раю,
Чи до моря сліз?

КУЛЬТУРНА ДРАМА

Каже друг мій: «Оптимісте!
Намотай собі на вус,
Що усякі комуністи
Мають нас на думці з'їсти —
Пекін чи Союз».

— «Не біда», кажу: «земляче!
Всі ми в давній давнині
Їли ближніх. Тільки, бачиш,
Їли просто, по-собачи,
Бо були дурні.
А модерні канібали

Поїдять культурно нас.
Щоб здійснити ідеали
Пролетарських мас,
Будуть Марксом начиняти,
Ленінізмом смарувати,
Мав-Це-Тунгом затовчуть,
Аж тоді спечуть,
Як наказує програма,
І з'їдять за кусом кус.
Буде це культурна драма,
Намотай на вус.»

НА С О В - З Е М Л І

Гомін, гомін по Союзи,
Потайний, безликий:
Учинили вірні друзі
Саботаж великий!
Наварили трукки-зілля,
Напоїли Джугашвіля.
Друга чутка: задушили.
Третя: кулями прошили.
Все можливе. В Третім Римі
Смерть і злочин — побратими.
Тож немає дива.
А народнім демократам
Байдужісінько, котра там

Версія правдива.
Важне діло, що убили,
Хоч без пам'яті любили.
Отакі то в тім Союзі
Побратими й вірні друзі!
І таке життя за ними,
Чи в колхозі, чи в Колимі,
Чи в державному Кремлі,
Чи де хоч на Сов-землі.

КУКУРУДЗА

Як Москві забракло жита,
Дав наказа Хрущ Микита
Хліборобам Сов-Союзу
Перейти на кукурудзу.
Владне слово суверена
Підхопила, мов шалена,
Вся московська галайстра
Від Амура до Дністра.
Загули всі «Правди», «Вісті»,
Стін-газети в кожному місті,
Агрономи, політруки,
Академії науки
Ще й ті ВУЗ-и. Навіть музи,
Наче справжні держиморди,
Всі чесноти кукурудзи
Узяли в гучні акорди.

А тим часом сов-рахмістри
Зрахували все до шмиги,
Як багато зможуть з'їсти
Совнароди мамалиги.

І побачили на щотах,
Що Америка ніщота
Супроти Совет-Союзу,
Що плекає кукурудзу.
Тільки ті, що сіють жито,
Що сухі, немов тараня,
Проклинали потай, крито,
А бодай ти здох, Микито,
Ще до завтра, ще дорання.

ОЙ ЗАДУМАВ Я ВЧИНИТИ

Ой задумав я вчинити
Богомерзке діло:
Запродати нечистому
І душу, і тіло.
Яром-яром, байраками,
Кропивою, будяками
Підійшов під бузину,
Викликаю сатану:
Ой, ти, Гнатоньку безп'ятій,
Чи не міг би ти узяти

Козаченька з цього раю?
Дуже прошу і благаю.
Бери душу, бери тіло,
Що так гіренько терпіло,
Недоїжне, недолежне,
Безчобітне безодежне».

Зашуміла бузина. . .

Чую — лізе сатана!

Затремтів, затрявся лист,

Гульк — а то енкаведист!

«Ах ти сволоч! Ах ти контра!

Вже захтілося до чорта?!

Вже нову заводиш моду?!

Новий опіум народу?!»

І за барки, і за руки

Та й повів мене на муки.

Передав, кому там нужно,

І лайнувши осоружно

В матір-батька, в сатану,

Втік назад під бузину.

ЗАШУМІЛА ЛІЩИНОНЬКА

Зашуміла ліщинонька,
Заплакала дівчинонька,
Заплакала, заридала,
Що безрога не рождала!

Чи рождала, та не дуже,
Чи до норми їй байдуже.
Плаче дівка, ламле руки,
Повна горя і розпуки,
Аж питає на-остатку
Саботажну свиноматку:
Чи тобі нема ще літок,
Що не плодиш свинодіток?
Чи тобі тих літ багато?
Чи дрантивий свинотато?
Чи кортить тебе на села?
Чи плянета не весела?
Чи уроки? Чари? Зілля?
Чи не любиш Джугашвіля?»
І питала, і благала,
На Сибір таки попала. . .

РОЗЦВІТАЄ ЧЕРЕШЕНЬКА

1

Розцвітає черешенька,
Розцвітає вишня.
Ой чого ж ти, дівчинонько,
Гуляти не вийшла?
Та яке там, бійся Бога,
В колхозі гуляння?!
На роботі цілий день,
А в ночі зібрання.

На роботі бригадири,
Вночі політруки.
Нема тіла — самий біль,
Де ноги, де руки.
Нема тіла — самий біль,
Самі вздихання,
А ти мене, баламуте,
Кличеш на гуляння!

2

Розцвітає черешенька,
Розцвітає вишня.
Ой чого ти, дівчинонько,
Така гордопишна?
А того я гордопишна,
Що я пролетарка —
Ні коровиці, ні свинки,
Хоч сама свинарка.
Ні коровиці, ні свинки,
Ані поросяти,
Правий чобіт — безпідшовий,
А лівий — безп'ятий.
А у мого миленького
Ще краща відміна:
Обірвались ногавиці
По самі коліна.
Обірвались ногавиці,
Дірява шапчина,

Поза ковнір воші лазять
З чорними очима.
Поза ковнір, поза руб'я,
Поза дранку драну,
А всі щиро відробляють
Леніна програму!

ДОЛЯ УКР - ПОЕТА

Небезпечна, браття, річ
Українські вірші:
Не згадай Москви — біда!
Не хвали — ще гірше!
Віршував я про любов,
Про дівочу вроду.
Написали: «Шовініст!
Ворог сов-народу!»
Віршував я про садки,
Про гаї зелені.
Написали: «Куркуля
Злобні теревені!»
Віршувати перестав.
Каявся два рази.
Хтів ще втретє, та не **вспів**,
Бо взяли за ґрати.
А за ґратами. . . Гай-гай!
На шматку жил-площі

Сто народніх ворогів. . .
Моща коло мощі.
І прокляв я там любов
І дівочу вроду,
І садочки, і гаї,
І усю природу.
А як слідчі молодці
Запрошали в гості,
То тріщали там стільці
І тріщали кості.
Аж завив я, заквилив
Голосним пеаном
Про щасливе рай-життя
Під московським ханом.
Возвеличив їм Петра,
Возніс Катерину
І прославив Русь-Москву,
Рідну, неділиму.
І воскрес я, муж-блажен!
Слава, нагороди,
Ще й путівка на лиман
І на кислі води.
Ой, котилася зоря
Та й упала з неба. . .
Прошуміла, прогула
Слава і велеба.
Спотикнувся ворон-кінь
На кленовім мості. . .

Знову грати, баланда
І стільці, і кості.
Десь я щось перекрутив,
Десь я ухилився.
Може вилазку зробив,
Що хахлом родився?
Небезпечна, браття, річ
Українські вірші:
Не хвали Москви — біда,
Похвали — ще гірше!

А Т А В І С Т И

Це — Петро й Катерина (та друга,
За розбої прославлена смілі).
Це Ульянов, ще більший катюга,
Та ще більший упир — Джугашвілі.
Їх усіх звеличали баяни,
Звеличали за гвалт і за муки.
Їм співають хвалебні пеани
Закатованих предків унуки.
А в талмудах своїх чи коранах
Чорнокнижники їх написали,
Що на Каїнах тих, на тиранах
Ідеали святі спочивали!
Не дивуйтесь катам ані трохи:
Це зразки атавізму між нами.

За часів кам'яної епохи
Геть усі ми чинили те саме.
Смакували людей, мов шакали,
Об'їдали до білої кости,
До краплини їх кров поликали
Ще й гарчали від лютої злости.
Не дивуйтесь катам. І баяни,
І співці голосні, і софісти,
Що складали ті дикі корани,
Геть усі, як один, атавісти!

СНИВСЯ МЕНІ МІЙ МИЛЕНЬКИЙ

Снився мені мій миленький,
Снився мені любий. . .
Я до нього приглядаюсь,
А він — кривозубий!

Зуб направо, зуб наліво,
Як у борті снози.
Я до нього приглядаюсь,
А він — голомозий!

Голомоза головешка,
Ще й буцмате рило.
Я до нього приглядаюсь,
А живіт — барило!

«Що за дідько?!» верещу я,
Мов несамовита.
Я до нього приглядаюсь,
А то — Хрущ Микита!

СТАРШЕ БРАТТЯ (Уривки з листа)

Був я, люди, в Тернополі,
Хтів купити бараболі,
Бараболі чи картошки.
— Хоч би фунтик! Хоч би трошки!
Був у Львові, в Берегові,
В Бориславі і в Чорткові,
І сходив усе Карпаття.
— Всюди, всюди старше браття,
Всюди повно матір-лайки,
А картошки? . . Ні лушпайки!
Коломиє, Коломиє!
Хто тобі ті сльози змиє?
Старший брат на кожнім кроці
Лізе, пре, мов колька в боці,
Лізе, пре і всі дорібки
Загрібає геть до дрібки,
Обіцяє, замість плати,
Твори Леніна прислати.

VIII

КОЗАК МИКИТА

Козак Микита погорів.
Згоріла хата, клуня, хлів
І все добро козаچه.

Микита з горя зацімів,
А жінка гірко плаче.

На біль такий є простий лік:
Журбу на бік, а в руки діло!
Тоді за півроку, за рік
І дім, і хлів, і повний тік
Стоять, де згарище смерділо.

І наш козак не марнотрав.

Журбі не довго потурав

І скоро взявся за роботу.

Та не за ту, що повна поту. . .

Бо трохи в школах побував,

І за політику чував,

А часом до газет заглянув,

Тож вирішив робити все за **ПЛЯНОМ**

І наперед програму склав:
Коли і як і з чого починати,
Який завести лад, які порядки в хаті,
Де має стати стіл, де скриня, де ослін,
Ба навіть і про те подумав добре він,
Яких святих купити треба,
Щоб мати ласку Неба.
«Ось так», сказав: «дамо Ісуса-Христа,
А так іде Пречистая Марія,
А трохи вправо чи вісьта
Приб'єм Миколу-Чудодія».
І все було б гаразд, коли б то муж-жона
Була одна, як кажуть, сатана.
А тож Микитиха вдалася вередлива
І з місця вперлася: «О, ні!
Не буде», каже: «з того дива пива!
Не буде висіти Микола на стіні!»
— «Чому ж би ні?»
Озвірився Микита.
А та кричить, немов несамовита,
Розлючена до сліз:
«До хатніх справ мені не лізь!
Де стане стіл, де скриня, де ослони,
Де буде це, чи те, чи оне,
Які повішати ікони,
То вже моя у тому голова!»
Такі задирчасті слова
Почув нараз козак Микита.

«Бо я також не в тім'я бита,
Свої порядки заведу!»
Казала далі повна жару.
«Оце на ярмарок піду
І принесу собі з базару
Великомучену Варвару.
Та знає горе і біду.
А твій святий такий сердитий,
Що страх до хати приступити!»
— Та це безбожницька бридня!»
Гука козак, — і з того дня
Пішла між ними варвідня,
Пішли лайки і гострі чвари
Від Миколая до Варвари,
А від Варвари до Миколи,
І згоди не було ніколи.

А хати ні знаку на чорнім черені.
Стовпи і сволоки росли ще в темнім борі.
Прийшла зима, замерзли ночі й дні,
А там сніги упали завальні
І запищали діти хворі
І нікуди подітися малим
В багні і тьмі землянки-ями,
Де батько розробляв програми
І де сварилась мати з ним,
Що принести грозилася з базару
Великомучену Варвару.

Це баечка про нас.
Бо чи Дмитро там, чи Панас,
А всі ми — козаки Микити:
Програми літимо, а ніде жити.

НЕБЕСНА СИНЯВА

Небесна синява згори,
Лани жовтіють надоліні.
Чи синьо-жовті прапори?
Чи може лучче жовто-сині?
Хто любить синю далечінь,
Хто рветься в небо за орлами,
Той ладен стати на мечі
За синьо-жовті орифлами.
Але доктори від емблем,
Знавці геральдики — напроти.
І ось на тлі таких проблем
Готові наші патріоти
Розбитися на ми «ми і ви» —
На дві ворожі корогви.
А я молю, благаю в тузі:
«Сконсолідуйтеся, милі друзі!
«Хіба ж воно не все одно,
«Чи синьо-жовте полотно,
«Чи жовто-сине, чи яке там?
«Яка бо різниця букетам,
«Коли їх барви навпаки?

«Аби лиш браві козаки,
«Аби лиш ворога громили.
«О, друзі любі! Браття миле!
Та ба, тверді у нас серця,
І сварка рине без кінця.

О Л Е К С А Н Д Е Р В Е Л И К И Й

1

Олімпія юна, епірська царівна,
Богині красою-уроною рівна,
У батьковім домі ще тільки дорання,
Бо завтра, вже завтра кінець дівування.
І сон лиховісний Олімпії сниться:
Десь наче злетіла з небес блискавиця,
Ударила в лоно і блиснула звідти
І світ запалила по крайні орбіти.
А вранці ще повну страху і печалі
Олімпію юну з Пилипом звінчали,
З царем македонським епірську царівну,
Богині красою-уроною рівну.

2

Минули декади. Олімпія — мати.
Від любого сина не може відняти
Тривожного ока. Мов наново сниться
Їй сон лиховісний: мара-блискавиця,
По крайні орбіти вогні і розбої,
Нестяма і безум снаги молодой.

І тужно над сином квилить породілля:
Чи чарів питати, чи трунку, чи зілля?
Та блиснула думка: — і втішена мати
Дитя Олександром звеліла назвати:
«Поставте над сином ім'я на-сторожі,
Щоб нахили чорні, заміри ворожі
Ні серця, ні мислі його не сквернили!
Щоб, людям на поміч віддавши всі сили,
Він сон обернув у фортуна ласкаву,
А людське прокляття в довічну славу.»
І довго ще потім у царській оселі
Лунали бенкети, вельбучні, веселі.

3

Від Понту до Понту вогні і розбої!
Царя Олександра снаги молодії
Ніщо не вгамує. Найменше ім'я те,
Що в нього так ревно, так вірила **мати**.
І сам Аристотель нічого не вдіяв.
Пішла поза хмари його евдокія,
Ідеї Платона, чесноти Сократа
І все, чим Геллада значна і багата
І славна бувала. Лишилися з того
Когорти залізні царя молодого
І в далі далекі нестримані мандри,
І гуки надхнені: «Веди, Олександрє!»

4

Далеко, далеко наспроти сонця
Провадила буйних рука македонця.

І тучі їх били, сушили пустелі,
Шляхи заступали безкеддя і скелі,
Та далі, все далі, до Інду, до Нілу
Від лупу і крові докраю сп'янілу
Водив Олександр ватагу залізму,
Несучи до сходу свій дар гелленізму:
Сплюндровані царства, двірці і халупи,
Прокляття і стогін, і трупи, і трупи. . .
А слідом гієни, на-взавід шакали,
Що туком і плодом рясним набрякали.

5

Старе це, чуже це. І так нам байдужі
І цар Олександр, і крові калюжі,
І несторів дивних химерні аннали,
Що звіря великим і славним назвали.
Байдужі, далекі. А буйства сваволі
Ми мали і маєм самі предоволі
На власному тілі, на власнім подвір'ї
Від полчищ московських, лютіших без міри.
Прокляття даремні. І плач Єремії,
Що в нашому серці, нехай зазіміє.
Його не іскуплять ні Небо, ні люди,
Ні все те, що є вже, ні все те, що буде.
Свою Немезиду історії дати
І правди своєї незламні догмати
Вчинити для неї скрижалями права!
А ні, то Базари, то Крути, Полтава,

То з неба перуни, дорогами кручі,
А серця розрадою кобзи плакучі.

СУМЛІННЯ СВІТУ

«Їде, їде Зельман!»

Це було ще за польської моці,
Ще за крулів вельможних було це —
Під церквами збиралися люди
І вдивлялися пильно в дороги:
«Ой коли вже той Зельман **прибуде**
І до храму нас пустить святого
Помолитися Богу?»

Виглядали, мов рідного брата,
Що неділі, що Божого свята,
Що Різдва і на Страсті Господні
І на світлії дні — Великодні.

І співали, радіючи вельми:
«Їде, їде Зельман!»

Та як Польща настала без круля
І сумлінням назвалася світу,
Не пустила ні Мошка, ні Сруля,
А прислала бочки динаміту,
І під храми їх Божі зарила —
Під Петра, і Павла, і Кирила,
І Христа, і Всескорбної Мати,
Щоб ніякої скверни не мати

У Польонії тій реституцій,
Християнським сумлінням надхнутій.
То не дзвони гули великодні,
А ричали бочки динаміту,
Що церкви і престоли Господні
Розкидали по білому світу.
І раділи ксьондзи і прелати,
І раділи отці кардинали
І, убравши святочні орнати,
«Галелюя!» надхнено співали.

М І С Т К И (Байка)

Чи правда це, сказати годі,
Та повідають у народі,
Що десь, колись, якийсь там злодій,
Чи просто вредний чоловік,
Переїжджаючи потік,
Украв місток над тим потоком!
Украв нібито ненароком,
Бо як до місця прямував,
То зовсім добре знав,
Що там містків ніяких не бувало.
Аж тут нараз, ні сідо і ні впало,
Новий місток! Немов у сні.
«Оце спасибі! Вже мені
Не треба грузнути в багні

І набиратись лиха-муки,
Покіль дістанешся з багнуки.»
І переїхав чоловік
На другий бік.
А там спинивсь. Оглянувся та й каже:
«Шкода містка! Вкрадуть злодії вражі!
Вкрадуть. Бо тут на таті тать,
Покіль не пізно, заховать!»
І розібрав місток і, склавши під солому,
Завіз до-дому. . .
Таких містків приховано чимало.
Не раз, не два, а многократ
Ховав собі їх «старший брат»,
Щоб не лишить злодіям на поталу.
Литва, і Хіва, і Кавказ,
Урал, Сибір і Україна,
І всякі землі всяких рас
Від молдованина до фіна.
І ці містки, цей луп і кров, —
Це «славні подвиги атцов»
І гордість внуків чорних, білих
І тих червоно-озвірілих.
І славить їх не лиш Москва,
А й кожна в світі голова,
Державні мужі й королі
І речник Неба на землі!

П Р А В Д А

(З жидівського фольклору)

Абрум у наймах звікував.
В щоденній праці і покорі.
А потім вигнали його,
Як дні прийшли старі і хорі.
Пішов до рабина Абрум,
До мужа правди і закону.
Поніс йому свою біду,
Свою голодну, безборонну.
«Трудивсь я, ребе, все життя
«Від ранку раннього до ночі.
«Віддав купцеві геть усе —
«Здоров'я, силу, вуха, очі.
«Тепер він викинув мене,
Як ту непотріб негодящу,
«Хоч долі кращої я варт
«За службу чесну і трудящу.
Подумав рабин, погадав,
Що-кожне слово зважив двічі
І твердо, з притиском сказав:
«Ти правду кажеш, чоловіче».

Абрум пішов. Прийшов купець.
Приніс покору низьковклонну
І так промовив, так сказав
До мужа правди і закону:

«О зглянься, ребе! Сам Господь
«Ласкавий був до мене дуже,
« Бо дав мені жидівський склеп,
«А не притулок для недужих.
«А в склепі шарварок і рух,
«Потрібні ноги, руки, плечі,
«І зовсім не потрібні там
«Діди і стогони старечі.

Подумав рабин, погадав,
Що-кожне слово зважив двічі
І твердо, з натиском сказав:
«Ти правду кажеш, чоловіче».

Купець пішов. По нім зайшла
Ревека, рабина дружина:
«Я чула», каже, «як отут
«На-двоє бабка ворожила.
«Тепер казатимуть жиди,
Що рабин їх у блудах блудить,
«Бо що є правда, не збагне,
«І де та правда, не розсудить».

Подумав рабин, погадав,
Розважив ще раз кожну раду
І твердо, з притиском сказав:
«І ти, Ревеко, кажеш правду».

БОРУХ
(Із жидівського фольклору)

1

Це давня байка. Борух — швець,
А в нього жінка, діток купа,
Копито, шило і клевець
Та ще гніздо — тісна халупа.
А в тім гнізді що - в Бога - дня
Гармідер, галас, варвідня,
Бо діти бігають і скачуть,
Кричать, пищать, сміються, плачуть,
А мати гримає на всіх
І б'є за крик, за плач і сміх.
І так щодня, і так щороку.
А гурт малих росте нівроку,
Росте, мов зілля зпід води,
Одно з колиски, два туди.
Гуде малечі повна хата,
А Борух шиє, спину гне
І тата татового тата
Всіма прокльонами кляне.
Та це не дуже помагає,
Бо всі тати давно в землі,
Куди прокляття не сягає,
Де мертва тиша взагалі.

2

Аж раз такий гармідер знявся,
 Що Борух, втративши терпець,
 Відкинув шило і клевець,
 А сам до рабина пігнався
 Просити ради на біду —
 На бурсу буйно-молоду.
 А рабин, мудрости крїниця,
 Уважно вислухав шевця
 І мовив: «Хата — не в'язниця,
 А діти — рейвах без кінця.
 Не тихий сум, а сміх і гульки
 Панують там, де рань душі,
 Де ті малишки-малиші,
 Де ті ще менші коротульки.
 Таку їм Бог натуру дав».
 Так мовив рабин. Так гадав.
 І, замість мудру раду дати,
 Казав прийти за кілька днів,
 А покищо для пустунів
 Порадив курочку придбати —
 Живу забаву для малих,
 Щоб той гармідер трохи стих.

3

Придбали курку. Діти з дива
 Розкрили очі і роти,
 І стихла хата галаслива,
 І притаїлися кути.

Бо, навіть вічно-рухе шило
Усякі рухи залишило.
Та за хвилину чи за дві
Настали нелади нові:
Настали рухи рухливіші
І галас-гуки, ще гучніші,
Бо курка крикнула і вмить
Втекла туди, де Хоха спить!
Під піл, де сховище велике
На драні лахи, черевики,
Де всяке хатне барахло
В безладді дикому лягло.
«Там Хоха!» крикнули їй діти:
«Тікай! Там Хоха! Там біда!»
І курка вирвалась ізвідти
І запитала: «Куд-куда?»
— «Сюди, сюди! До нас на **руки**»,
А курка плигнула на піч,
І хмара чорної пилюки
Зробила в хаті темну ніч.
Закашляла, зачхала хата,
Аж бідний Борух застогнав
І тата татового тата
Стома прокльонами прокляв.
Коли ж розвиднілося трохи,
Шалений крик зчинився знов,
Бо знов під піл, назад до Хохи
Шугнула курка стрімголов.

Та зочивши страшну загубу,
Стрибнула звідти до вікна,
А звідти, наче навісна,
На піч, на припічок, на грубу.
А потім скочила на стіл,
А потім того знов під піл,
Назад до Хошиної пащі
На пропадимо, на пропаще.
А вслід за нею крик і гам,
І стук і гук, і грім і гуркіт,
І стався з хати балаган,
Ще гірший, як бував до курки.

4.

«Терпів я, люди, скільки міг»,
Промовив Борух сам до себе:
«Та більш не сила», і побіг
До мужа мудрости — до ребе.
І все до крихти розповів.
А рабин вислухав та й каже:
«Цей гудз найлегший із гудзів,
Тобі його й коза розв'яже.
Пусти козу до бахурів:
Вона бо з куркою укупі
Наладить мир-життя в халупі.
На щастя, Борух мав козу,
Ручну, не дику дерезу,
З назад загнутими рогами
І бородатими ногами.

Була це скромна німіна,
Сама про все для себе дбала.
Чи їсть вона, чи п'є вона,
Нікого тим не турбувала.
Ніде за містом не була
І трав ніяких не скубла.
Вночі під хатою куняла,
А в білий день ярмаркувала
Поміж возами на торгу,
Де їжу крала дорого:
Полову, сіно і солому,
Обрік з опалки чи з мішка
І повне вим'я молока
Щодня приносила додому.
А там за трунок цей смачний
Давали їй горня помий.

5.

Коза в халупі. Діти з дива
Розкрили очі і роти,
Здуміла курка полохлива,
Не знавши, куд-куди втекти.
Застигло все в останнім русі,
І стало тихо, як у вусі.
І стало тихо. . . Сто надій
Відразу Боруха загірло:
«Нарешті бурсі молодій
Запав спокій у буйне тіло!»
І може б справді сталось так,

Якби не дике куд-кудак,
Що, мов стріла, упало з печі
На занімілий гурт малечі.
Заверещала бахурня
І на козу гурмою впала,
А та на-безбач, навмання
Пішла по хаті гоцадрала!
А вслід за нею крик і гам,
І стук і гук, і грім і гуркіт!
І стався з хати балаган,
Стораз дикіший, як за курки.
Не бив тоді клевець кілків,
І шило дірок не кололо,
Ба, навіть Борух не стерпів
І за дітьми вганяв навколо,
Щоб рятувати від кози,
Від тупу-лупу дерези.

6

Минуло кілька днів козячих.
Не чувши рук, не чувши ніг,
Потрете Борух нетерплячий
До мужа мудрости побіг.
А той питає: «Як там діти?
А що коза? А ремесло?»
— «Ой, ребе, ребе! Ще на світі
Такого лиха не було»,
Відмовив Борух: «Сам нечистий
У ту козу-мерзу заліз,

І стала дідьком серед кіз,
Чугайстром стала норовистим.
Нема вже в хаті ремесла,
Нема клевця, кілків немає,
Бо швець обрався за козла
І сам за козами вганяє.

Сказав усе, не затаїв.

А рабин слухав тих жалів
І кожне слово важив двічі,
А потім каже: «Чоловіче!
Від тої дикої кози
Багато гуркоту і грому.
Нехай іде поміж вози
На сіно, січку, на солому.
Гони її, а сам сюди
За день, за два, за три прийди».

7

І зараз же, тієї ж днини,
Тієї самої години
Була коза вже на торгу
І крала їжу дорогу:
Де клапоть сіна, де солому,
А де полову із мішка,
А як вернулася додому,
То з повним вим'ям молока.
І діти пили ту присмаку,
І Борух випив ложку з гаком.
І так було там кілька днів:

Коза на місті, курка в Хохи,
А гурт завзятих пустунів,
В козячі дні втомившись трохи,
Снаги великої не мав,
Ба навіть дехто позіхав.
Була це буйности відпруга,
Якась відлига це була. . .
І невгавуча в серці туга
В солодку віру перейшла.
І Борух вийшов жваво з хати
І спрямував свій крок туди,
Де вміли раду добру дати
На повний визвіл із біди.

8

«Пішла коза ярмаркувати?».
Спитався рабин жартома.
— «Та де! Побігла бігома,
Як тільки вирвалась із хати»,
Бадьоро Борух відповів:
«І зникли всякі скоки-брики,
За що спасибі превелике
Прийми від нас і бахурів.
Ще тільки курка лиходіє,
І на спокій нема надії»
— «А ви їй більше не терпіть:
Заріжте, юшки наваріть,
Засипте крупками дрібними
І нагодуйте діток ними.

А потім того знов сюди
За день, за два, за три **прийди**.

9

За кілька днів нова розмова.
Питає рабин, що і як.
Чи є хоч будь-яка обнова?
Чи далі ще спокою брак?
А Борух: «Ребе! Янгол Божий
Над нами з неба пролетів!
І все нам стало миле й гоже —
Дитячий сміх, дитячий спів,
Дитячий гук, дитячі брики
І всі їх радощі великі!»
А потім, скинувши сльозу,
Сказав: «Спасибі за козу,
За курку, дику й навіжену,
За їх науку, за спасенну!»

А рабин мовив: «Всяке зло
Стає милішим, ніж було,
Коли ще гіршого зазнати —
Лихе з лихішим порівняти».

10

Таке-то сталось десь, колись.
І це була б остання крапка,
Але прийшла мені на мисль
Одна стара-стара прабабка.
Вона казала: «За панів
Не мали ми просвітних днів

І скніли в праці під'яремній,
Глухі, затуркані і темні.
А в панській буді на селі
Ішли забави і гулі.

Таке колись. Тепер комуна.
Прийшла з Москви гучна, **столунна**,
Прийшла і крикнула: «Чувай!
Іще п'ять літ, — і буде Рай!
Отож працой, змагайся, дбай,
Сплюхам, вайлам не потурай!»

Минула купа п'ятирічок,
Пролито сліз сто рік і річок,
Бо там, де був гульвіса пан,
Тепер чека, льохи, наган.
Немає в хаті господині:
У кучі десь плекає свині.
Немає більше матерів:
Вантажать міхи тягарів!
Погасли зорі в небі синім —
Красуні наші безневинні
На цілину загнав москвин,
На гвалт, наругу, на загин.

Моліться, діти, щоб Всевишній
Вернув панів і світ колишній,
Бо навіть панщина тяжка
Стократи легша, ніж чека,
Ніж та комуна, ті цілини,
Де діти наші, цвіт наш гине!»

НА СВЯТІ КОМБАТАНТІВ

Були вівати голосні,
Гули орації і канти,
Зривали оплески рясні
Герої свята — комбатанти
(За рідну землю вояки
І ті, що бились навпаки).

І був бенкет, меди, фокстроти,
І сяли очі, мов алмаз
У тих, що билися за нас,
І в тих, що билися напроти.

Колись це недруги були,
Але зайшла велика зміна, —
І «Ще не вмерла Україна»
Усі сукупно затягли!

І брат із братом лобизався,
Аж я сторадісно сміявся
І слово вигукнув тверде:
«Усе до кращого іде!».

ПІСНЯ СОКОЛА

Дивлюсь я на небо, безмежне, безкрає,
І жаль мені серце на четверо крає:
Чому не літак я, а сокіл, а птах?
Чому не пропелер, а дзюб на устах?

І ще нарікаю я вельми на Бога,
Що я не ракета, безкрила, безнога,
Що Бог астронавтом мене не створив,
Щоб я круг планети орбіти крутив!

Щоб я, натиснувши на аер-педалі,
Шугнув аж на місяць, а звідти ще далі —
До Марса, Венери та інших світів!
Щоб я Зодіяка кругом облетів!

Дивлюсь я на небо і думку думаю,
Чому я такого погону не маю?!
Чому не літак я, а сокіл, а птах,
Із дзюбом-кандзюбом кривим на устах?!

ГАЛИЧИНА

Звідкіль пішла Галичина?
Я довго думав, що вона
Пішла від Галі чи Галини,
У всякім разі від людини.

Аж тут наспіла новина:
Сказав учений, що вона
Своє ім'я веде від галки. . .
І рветься серце на кавалки!

А друзі кажуть: «Не журись!
Як не сьогодні, то колись,
А ще дізнається наука,
Що решта нас пішла від крука.

Тоді чи місто, чи село,
І ти, і ми, степи з ланами,
Усі зрадіють, що дійшло
До одностайности між нами.

КОПАЙДОБА

1.

У світ новий прийшла нова чеснота,
З усіх чеснот найбільша в цій добі:
Копнути так м'яча, щоб скочив у ворота, —
Найвищий ідеал, що душу рве на бій.

Найкращі ті, у кого череп — криця,
А шия й карк — кругом сама жила,
Хто має сприт в ногах, кому той м'яч **кориться**.
Таким найбільша честь і шана, і хвала.

То сіль землі, мистці понад мистцями,
Куміри мас, владики їх сердець,
Про них рої газет голосять до нестями,
І голови держав складають їм ралець.

2.

Гуде майдан. Буржуй блискучим фордом,
Посол, міністр, заможник і прохач —
Усі спішать туди, де світ новим рекордом
Здивує пан доби — надутий туго м'яч.
А там кагал, розчулений до болю,
До сліз в очах. Там тисячі людей
На кожний коп м'яча героїв від футболу
Звергають дикий зойк з напружених грудей.
Лунає «Гол!» на всенькі гласи й нути,
Лящить в ухах, притумлює думки
І славою чобіт, що вміли так копнути,
Наповнюють етер усі голосники!

З М І С Т

Від автора		5
	I	
Муз нема		7
Квітник і Город		8
Поезія		10
І ще один		11
Заповів я собі		12
	II	
Через ліс-верболіз		13
В шумі — лузі		15
Покидав рідний край		16
Люблю садки		18
Дні благословенні		19
Розцвітали сади білі		20
	III	
Царівна		23
Полінома		25
Аврора		26
Три генерації		29
В небі місяць промінистий		32
Єдиний випадок		34
Ювенес дум сумус		35
		153

Пера й олівці	36
Ксантипа	37

IV

Таємні дзвони	43
Богу Невідомому	44
Пророк	45
Смерть Перуна	49
Христос	51
За образ Божий	52
Сон	54
Єрихон	55

V

По руно золоте	57
Оксана і Беатріче	58
На пні	60
Гей, коли б надхнення трошки	61
Четвертий вимір	62
Рецензія	68
Будьте, як діти	70
Гусячі пера	72
Пахом	73
Мамай	74

VI

Козацький кінь	77
Вітер	80
«Тройка»	81
Татарські люди	82
Неосавл	83

Продай-христи	84
До земляка дикого	84
Як хочеш їсти	86
Стара гвардія	86
Навернений грішник	88

VII

Бугай і люстро	89
Антифони	91
Пролітали орли	93
Було літо	99
Ой, змінилися часи	101
Ой, Марусе, Марусенько	103
Ой, казали вражі люди	104
Тихо, тихо. . .	105
Рай	106
Голе Ельдорадо	107
«Дайош»!	109
Чорний ворон	110
Московська еволюція	110
Трактор і кінь	111
Московський віз	114
Культурна драма	115
На Сов-землі	116
Кукурудза	117
Ой задумав я вчинити	118
Зашуміла ліщинонька	119
Розцвітає черешенька	120
Доля укр-поета	122

Атавісти	124
Снився мені мій миленький	125
Старше браття	126

VIII

Козак Микита	127
Небесна синява	130
Олександр Великий	131
Сумління світу	134
Містки	135
Правда	137
Борух	139
На святі комбатантів	149
Пісня сокола	150
Галичина	150
Копайдоба	151

